

2/2022

SFV

magasinet

Bildning för framtiden

Nr 2

Maj 2022

Volym 30, 8. årgången

UTGIVARE

Svenska folkskolans vänner

www.sfv.fi

sfv@sfv.fi

Nr	1	2	3	4
Materialdag	21.1	29.4	9.9	4.11
Utdelas	24.2	3.6	14.10	9.12

REDAKTION

SFV, Annegatan 12 A 24,

00120 Helsingfors,

redaktion@sfv.fi

Vi finns på Facebook,

YouTube, Instagram och LinkedIn.

CHEFREDAKTÖR

& ANSVARIG UTGIVARE

Johan Aura

johan.aura@sfv.fi

040-3559 935

REDAKTIONSSEKRETERARE

OCH REDAKTÖR

Christine Skogman

christine.skogman@sfv.fi

REDAKTÖR

Rabbe Sandelin

rabbe.sandelin@sfv.fi

LAYOUT

Pia Pettersson

PÄRMBILD

Linda Bondestam

Foto: Sonja Finholm

Grano Oy, Vasa

ISSN 2342-7426 (print)

ISSN 2342-7442 (online)

FOTO: PIA PETTERSSON

- 4 Kontakta SFV
- 5 Ledaren: Diktare mot totalitära tendenser
- 6 Kort
- 8 Kalender
- 9 Ordförande: Med vem?
- 10 Nätverket BRAVO stärker konstämnenas ställning i skolan
- 11 Nu kan du ansöka om SFV-bidrag igen
- 12 Hopp och drömmar viktiga byggstenar
- 16 Över 200 ungdomar på nystartad digital ungdomslokal
- 18 Utställningen Snälla hjältar väcker läslusten hos barn
- 22 Efterlyses: Unga som vill göra skillnad
- 25 Kåseri: Den internationella skolgården
- 26 Platons kroppar väcker barnens lust att utforska
- 29 SFV fortsätter satsningen Välmående skola
- 30 En ny värld kräver nya attityder och färdigheter
- 35 Bildningskolumn: Är du lycklig?
- 36 Kunskap är nyckeln till att kunna hjälpa andra
- 39 Kulturkolumn: Fånga ögonblicket
- 40 Vänskolprojektet Ska vi bli vänner får fortsättning
- 42 Cim Dahlle vann Arvid Mörne-tävlingen
- 44 Mirjam Kalland, Kajsa Dahlbäck och Jaan Siitonen fick SFV:s stora pris
- 49 Fallåker 50 år
- 50 Föreningsfrågan
- 51 SFV fakta
- 52 Boklådan
- 57 Frågesport: Kan du Svenskfinland?
- 58 Kryss / sudoku / ordpussel

”

Om man vill upprätthålla en atmosfär av hoppfullhet och optimism, så är det väldigt viktigt att här och nu erbjuda unga hoppfulla saker. Saker att göra, saker att se fram emot inom en kort framtid.

Mirjam Kalland, sidan 14.

16

Ungdomslokal.fi är en ny online-ungdomslokal med verksamhet på svenska för unga i åldern 13–20. Sedan lanseringen i april har över 200 ungdomar registrerat sig. –Vi har pratat med unga från hela Svenskfinland och det kommer hela tiden nya ungdomar med, berättar ungdomsledaren Yvonne Nyberg.

► *Sidan 16*

22

Nu lanseras SFV Changemaker – ett kostnadsfritt mentorprogram på svenska i Finland för samhällsengagerade unga. Programmet är en kombination av utbildning och mentorskap inom socialt entreprenörskap. Unga i åldern 18–25 som vill påverka samhället och göra en skillnad kan nu ansöka om att komma med.

► *Sidan 22*

36

Bakom varje missbrukare finns anhöriga. Och i många fall också barn. Genom stöd, aktiviteter och framför allt utbildning för professionella gör Ninni-verksamheten sitt bästa för att hjälpa de utsatta barnen.

► *Sidan 36*

Kontakta SFV

Frågor om donationer till SFV och SFV:s förvaltning

JOHAN AURA
KANSLICHEF
johan.aura@sfv.fi
040-3559 935

Frågor om SFV:s ekonomifunktion eller datasystem

TED ÖSTERMAN
EKONOMICHEF
ted.osterman@sfv.fi
0400-197 692

Frågor om SFV:s tävlingar, pris och medaljer samt medlemskap

CAMILLA NORDBLAD
KANSLICHEFENS ASSISTENT
camilla.nordblad@sfv.fi
045-1210 864

Frågor om SFV:s fastigheter

STEFAN JOHANSSON
FASTIGHETSDIREKTÖR
stefan.johansson@sfv.fi
044-7397 340

Frågor om sektorn Utbildning

NIKLAS WAHLSTRÖM
SEKTORSANSVARIG, UTBILDNING
niklas.wahlstrom@sfv.fi
050-548 2100

Frågor om SFV-huset G18, festsalen och bokningar

TOM SUNDBERG
VAKTMÄSTARE
tom.sundberg@sfv.fi
050-3666 436

Frågor om skolnätverket Haru och SFV:s webbplats för pedagogik och lärande

ANNETTE JANSSON
KOORDINATOR
annette.jansson@sfv.fi
050-514 8844

Frågor om SFV:s publikationer och annonsering

RABBE SANDELIN
PUBLIKATIONSANSVARIG
rabbe.sandelin@sfv.fi
0400-453 953

Frågor om sektorn Kultur och bibliotek

VIVEKA ÅBERG
SEKTORSANSVARIG, KULTUR OCH BIBLIOTEK
viveka.berg@sfv.fi
040-5331 710

Frågor om SFV:s kommunikation

CHRISTINE SKOGMAN
INFORMATIONANSVARIG
christine.skogman@sfv.fi
040-5136 418

Frågor om SFV:s studiecentral och sektorn Fri bildning

ANNA-KARIN ÖHMAN
SEKTORSANSVARIG, FRI BILDNING OCH SFV:S STUDIECENTRAL
anna-karin.ohman@sfv.fi
050-3421 890

Frågor om Föreningsresursen

MALIN STRÖM
SAKKUNNIG, FÖRENINGRESURSEN
Malin tar emot frågor endast per mejl: malin.strom@sfv.fi
foreningsresursen@sfv.fi

Frågor om Studiecentralens egna kurser och pedagogiska verksamhet.

AMY JÄGERSKIÖLD
PEDAGOGISK PLANERARE, SFV:S STUDIECENTRAL
amy.jagerskiold@sfv.fi
050 3955 900

Frågor om projektet Bildningskraft

JONAS AHLKOG
SAKKUNNIG INOM FRI BILDNING
050-514 7297
jonas.ahlskog@sfv.fi

Frågor om Studiecentralens samarbetskurser och studiecirklar

BEATRICE ÖSTMAN
KURSKOORDINATOR, SFV:S STUDIECENTRAL
beatrice.ostman@sfv.fi
040-5026 026

Skriv eller ring!

Diktare mot totalitära tendenser

På annat håll i den här tidningen kan du läsa om pristagarna i Arvid Mörne-tävlingen, vår litterära tävling för under 30-åringar. Med jämna mellanrum är det skäl att återkomma till varför vi har en tävling för ungdomar som bär namnet på person som levde 1876–1946, och som kanske hos många främst förknippas med lätt romantiserade texter om bygdesvenskheten och den finlandssvenska skärgården – texter som vi fortfarande sjunger, till exempel i *Båklandets vackra Maja*.

Men då har vi glömt att Arvid Mörne också var en intressant, för etablissemanget på många sätt kontroversiell och oppositionell skriftställare. Han tog inte bara ställning mot äktfinsk svenskfientlighet, utan höjde sin malmstämma även mot Lapporörelsen och dess svenskspråkiga gynnare, mot annan högerradikalism, och även mot de kommersiella intressenas fördärvande av kulturen.

Och just i det europeiska dagsläget känns Mörne ännu mer aktuell: han var Finlands mest framträdande representant för de nordiska demokratiernas så kallade ”beredskapsdiktning” mot de totalitära tendenserna under 1930-talet. Och under andra världskriget publicerade han i *Dagens Press* och i *Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning* – så långt det gick – artiklar om förtryck mot språkliga och etniska minoriteter på olika håll i världsdelen.

Dikten kan visa oss nya vägar, och med ett par ord klarlägga komplicerade händelser och företeelser. Dikten kan också plötsligt öppna det lock som vanligtvis ligger på våra egna själsbrunnar. Därför är dikten viktig. Därför är Arvid Mörne viktig.

Johan Aura

KANSLICHEF,
SVENSKA FOLKSKOLANS VÄNNER

Harus verksamhet startar på hösten

■ Över 30 skolor är med i Haru – SFV:s skolnätverk för lärare och ledare. Haru stödjer skolorna i deras arbete för en skolvardag med meningsfullt arbete, god vilja, dialog, samsyn och en gemensam värdegrund som genom-syrar hela verksamheten. Målet är en välmående skola som präglas av öppenhet, delaktighet och personlig utveckling.

Under hösten arrangeras kick-off, pedagogiska kaféer och litteratur-cirklar samt olika kurser för de skolor som är med. Anmälningstiden för att komma med har gått ut, men kontakta koordinators **Annette Jansson** om ni är intresserade av nätverkets verksamhet annette.jansson@haruschoolnetwork.com.

På hösten lanseras Läroteket för ungdomar och vuxna

■ Läroteket, laroteket.com, hjälper oss att förstå hur hjärnan fungerar då det gäller inläring. Webbplatsens material ger oss kunskap att utnyttja hjärnans funktioner till vår egen fördel och arbeta på hjärnans villkor istället för emot den.

Läroteket för årskurs 1–6 har funnits sedan hösten 2021 och tagits väl emot i skolor och i hemmen. Nu skapas nytt material för ungdomar och vuxna. Genom bland annat videoklipp får vi lättillgänglig information om hjärnan; hjärndelar, minnet, stress, återhämtning, motivation, grit, motion och sömn som påverkar pluggandet och som hjälper oss att skapa effektiva studietekniker.

Material för skolpersonalen i högstadiet och andra stadiets utbildning skapas också, och det nya Läroteket för ungdomar och vuxna ska även bli ett läromedel för skolan.

Läroteket finansieras av SFV och skapas av läraren **Daniela Strandberg**.

Nytt bokcirkelkoncept för bokälskare

■ “Läs med vännerna – bokplock & cirkelprat” är ett enkelt och roligt bokcirkelkoncept. För att få del av konceptet behöver du registrera din bokcirkel hos SFV.

Konceptet stöttar läsresan med tips, frågor och diskussionsunderlag. Varje säsong erbjuds nytt material för en handfull aktuella och utvalda böcker av finlandssvenska författare. I paketet ingår också och en hälsning från författaren. Du har möjlighet att även köpa boken förmånligt via S&S, Förlaget eller utvalda bokhandlar i Svenskfinland. Målsättningen är att göra det enkelt för dig och din bokcirkel att hitta nästa bok och nästa tema att prata om tillsammans.

Läs mer på www.sfv.fi/bokcirkel

LÄS MED VÄNNERNA
- bokplock & cirkelprat

Beställ boken – delta i Snälla hjältar hösten 2022

I anslutning till årets Read Hour, som arrangeras den 8 september, donerar SFV klassuppsättningar av Johanna Holmströms novellsamling *Handbok i klardrömmar* till de skolor på andra stadiet som vill delta i skrivtävlingen Snälla hjältar. Tävlingsens tema är liksom tidigare år empati.

De fyra vinnarna får en gemensam resa till Geneve i april 2023 för dem själva och en valfri kamrat som passar in på definitionen ”en snäll hjälte”. En samling tävlingsbidrag publiceras under senhösten på SFV:s webbplats. Mera information om bokdonationen och tävlingen skickas direkt till alla svenskspråkiga skolor på andra stadiet i Finland. Tävlingen arrangeras av SFV, Barn- och ungdomsstiftelsen, Svenska modersmålsläraresföreningen i Finland och Förlaget M.

Alla svenskspråkiga 6-åringar får *En bro av poesi*

I samarbete med Svenska Akademien donerar SFV verket *En bro av poesi* till alla svenskspråkiga barn som är 6 år. Verket, som innehåller dikter ur den svenska litteraturskatten, pedagogiskt stödmaterial och illustrationer, levereras via daghem och förskola i medlet av augusti. Tillsammans med poesiboken skickas också boken *Läsning är livet, 17 skäl för barnboken* till alla daghem och förskolor. Mera information skickas direkt till daghem och förskolor.

1982

Tanke och gärning

År 1982 fyllde SFV hundra år, och lämpligt till jubileumsåret gav SFV ut en historik över föreningens hundraåriga historia. Författare till historiken *Tanke och gärning* var Gösta Cavonius, som hade varit SFV:s ordförande åren 1958–1966. Den flitiga skriftställaren fick i boken även användning för sin omfattande pedagogiska kunskap och för sin skickliga organisationsförmåga. Den ännu idag mycket läsvärda historiken är inte kronologiskt uppställd, utan behandlar SFV:s olika verksamheter i skilda kapitel. Ett vettigt grepp, eftersom SFV:s verksamhetsformer varierat längs med åren, och där en del även avslutats. Cavonius stödde sig också på det digra bakgrunds- och arkivarbete som Einar Pontán (ordf. 1945–58) hade gjort inför sin 75-årshistorik över SFV.

I år fyller SFV 140 år, och även om inga formella beslut tagits, har åtminstone grunden lagts för en 150-årshistorik, bland annat med uppsorterandet och överflyttningen av SFV:s arkiv till Svenska centralarkivet för ett par år sedan.

Studiecentralens kurser

EKONOMI FÖR LEDARE

Tidpunkt: 31.8 & 13.9 kl. 9-12

Plats: Nätet

Utbildningen Ekonomi för ledare passar dig som leder eller jobbar i ett förbund/förening och redan har grundläggande kunskaper om ekonomi, men vill fördjupa ditt strategiska och analytiska kunnande för att utveckla den ekonomiska verksamheten. Föreläsare Mikael Still.

ON-BOARDING: NYANSTÄLLD I TREDJE SEKTORN

Tidpunkt: 20.9 kl. 13-15

Plats: SFV Vasa

Är du nyanställd i ett förbund, en organisation eller en förening och vill få en snabb introduktion i hur det är att arbeta inom tredje sektorn? Genom att delta i Onboarding-tillfället får du en inblick i tredje sektorns särdrag och kunskap om var du hittar information som du har nytta av i ditt arbete. Utbildningen ordnas tillsammans med Förbundsarenan.

FÖRENINGSTEKNIK - EN INSPIRATIONSUTBILDNING

Tidpunkt: 21.9 kl. 18.30-20

Plats: Nätet

Malin Ström, sakkunnig vid Föreningsresursen, håller en inspirationsutbildning om aktuell föreningskunskap.

EFFEKTIVARE DIGITALA ARBETSSÄTT

Tidpunkt: 11.10, 1.11 & 22.11 kl. 13-16

Plats: Nätet

Uppgradera dig och ditt team efter pandemin! Under utbildningen med Mia Liljeborg från Sverige funderar vi på hur vi kan göra digitala verktyg till en avlastning istället för belastning. Vi får kunskap om hur vi kan tillämpa Lean-principer i vårt dagliga arbete och ta bättre tillvara vår arbetstid samt skapa en bra grund för kontinuerligt lärande.

TRENDER OCH LAGSTIFTNINGSFÖRÄNDRINGAR I ARBETSLIVET

Tidpunkt: 20.10 kl. 12.30-15.30

Plats: Nätet

Vilka trender och lagstiftningsförändringar påverkar förbunden och föreningarna som arbetsgivare? Under utbildningen behandlas distans- och hybridarbete, familjeledighetsreformen och visselblåsning, det vill säga informering om lagstridigheter eller oegentligheter på arbetsplatsen. Föreläsare är Anna Mäkinen och Anna Nyberg från advokatbyrån Hannes Snellman.

KRAFTFULLA UTBILDNINGAR - EN TRAIN-THE-TRAINERS-HELHET FÖR UTBILDARE

Tidpunkt: 2.11 & 23.11 kl.10-12

Plats: Nätet

En kompakt och praktiskt betonad kurs för dig som vill förbereda och leda utbildningar som ger resultat. Du jobbar med ditt eget utbildningskoncept och har efter kursen en färdig och detaljerad plan för utbildningen. Kraftfulla utbildningar ordnas i samarbete med kommunikationsbyrån Millton.

FÖRSÄKRINGAR I FÖRENINGAR

Tidpunkt 17.11 kl. 18.30-20

Plats: Nätet

Vilka försäkringar behövs i föreningens verksamhet? Under utbildningstillfället berättar Malin Ström, sakkunnig vid Föreningsresursen, om försäkringar som kan vara relevanta för din förening.

PRESENTATIONS- OCH MEDIETRÄNING

Tidpunkt: 11.11 kl. 9-11 & 24-25.11 kl. 9-17

Plats: Helsingfors, SFV-huset G18

Under utbildningen i presentations- och medieträning tillsammans med Jens Berg och Stina Engström lär du dig att berätta om de frågor du brinner för inför media och annan publik. Utbildningen omfattar två hela dagar, självständigt arbete och praktiska övningar i autentiska situationer. Deltagaravgift: 200 euro.

PÅ KOMMANDE HÖSTEN 2022:

Webbkurs i Effektmätning och genomslagskraft. SFV ordnade i samarbete med kompetenscentret Kentauri en utbildning i effektmätning och genomslagskraft för anställda och frivilliga inom tredje sektorn. Utbildningen syftar till att förbättra kunskaperna i hur man mäter sin organisations samhällsnytta. Delar av utbildningen blir en digital webbkurs under hösten där akademiforskare Marina Lindell från Åbo Akademi undervisar i effektmätning och hur organisationens verksamhet kan uppnå genomslagskraft.

Med vem?

I min hemby Replot bodde rätt nära min hemgård en man som hette Ernfrid. Han hade långtradare och körde virke från hela skärgården till cellulosa-fabriken i Jakobstad. Ibland, ganska ofta, hade han med sig en kylväska med ett paket ur familjen Nygårds frys – för skolans skull. Frusna fåglar och smådjur, allt från små finkar till rovfåglar. Den största var en fiskgjuse med imponerande kraftiga klor och vingbredd.

Min mamma var måttligt förtjust i de här paketen i frysen. Men pappa var lärare i byns skola, och byggde upp en samling uppstoppade fåglar och smådjur att använda i biologiundervisningen.

Pappas projekt kom att engagera hela byn. När en småfågel flög i rutan hos någon och dog, eller när en sjöfågel mött sitt öde i någons fiskbragder, så ringde telefonen hos oss. Var det något som inte redan fanns i skolans samling kom kadavret till oss. Mamma röjde plats i frysen bland bäraskar och bakverk. Sedan färdades paketet med Ernfrids stockbil till den skickliga konservatorn i Jakobstad – för att några månader senare återvända konstfärdigt uppstoppad, få plats i skolans samling och studeras på nära håll av eleverna.

Byn var med och byggde sin skola.

Jag kunde ta flera exempel. Hopptornet vid simstranden, elljusspåret, det lilla museet. Eller något av de många projekt SFV i dag är med i – egna och andras. Mina två decennier på olika förtroendeuppdrag har lärt mig att när någon säger *jag har gjort* ska man fråga *med vem?* Vi bygger ”vår by” tillsammans, den by som finns till för alla barn.

Det finns ett egenvärde i att så många som möjligt är med i arbetet för det gemensamma. Inte bara stat och kommun. Inte bara stiftelser. Inte bara enskilda eldsjälur. Ju fler som är med och bygger desto mer stärks samhället i grunden – och blir ett *vi*.

I romanen *Lewis resa* ger författaren P.O. Enqvist en fin definition av begreppet folkrörelse. Enqvist skriver att en folkrörelse är en rörelse som *finns i människors hjärtan*.

Jag tänkte på de orden när skolelever och föräldrar i tiderna demonstrerade på Vasa torg för bättre anslag till skolan. Jag har tänkt på dem när jag läst 140 år gamla tidningsreferat från när föreningen Svenska folkskolans vänner grundades. Och jag har tänkt på dem när Finlands lärare denna vår strejkat för rimligare arbetsvillkor och ersättning – och samhället visar denna viktiga yrkeskår sitt stöd.

Skolan engagerar. Våra ungas framtid är en angelägenhet vi bär i hjärtat. Vi vet att betydelsen av skola och kultur på modersmålet inte kan nog betonas – om den saken är forskare från olika delar av världen överens.

Och jag tror att Svenskfinland behöver en folkrörelse för bildningen. Skolan, lärandet, den livslånga bildningsvägen behöver få vara ingenting mindre än en hjärtesak. För det engagemanget vill SFV vara ett hem.

Wivan Nygård-Fagerudd

STYRELSEORDFÖRANDE,
SVENSKA FOLKSKOLANS VÄNNER

Nätverket BRAVO

stärker konstämnenas ställning i skolan

Text *Christine Skogman*

Att måla, musicera och spela teater är inte bara roligt. Det utvecklar också kreativiteten, stärker självkänslan och välmåendet, och gör att man klarar sig bättre i skolan. SFV vill genom det nya nätverket BRAVO! stärka konstämnenas position och ge lärare verktyg att använda mer konst i undervisningen.

SFV vill uppnå ökat intresse för, kunnande om och mångfald inom konst och kultur. Den nya satsningen – nätverket BRAVO! – riktar sig till lärare, som under handledning av koordinatören **Marina Lindholm** tillsammans utarbetar nya pedagogiska modeller för undervisning i och integrering av konstämnenas skolan.

– Det blir oerhört intressant att bland annat erbjuda lärarna stöd, material och fortbildningar. Dessutom ska jag försöka höja statusen för konstämnenas och ge dem mera synlighet, såväl innanför skolornas väggar som i samhället utanför – det är en utmaning som jag går igång på, berättar Marina Lindholm.

Syftet med nätverket är att stärka konstämnenas position i skolorna och integrationen mellan konstämnen och andra ämnen, samt öka skolornas samarbete med kulturaktörer och utbildare inom konstämnen utanför skolan.

Målet är att eleverna skapar en god relation till, och ett intresse för konst och kultur i tidig ålder.

– Nätverkets syfte och mål är i linje med läroplanen som lyfter upp individens mångsidiga utveckling. Genom BRAVO! vill vi ge lärare verktyg och resurser att lyfta konstämnenas status, och även integrera konsten i övriga ämnen, berättar **Johan Aura**, SFV:s kanslichef.

MARINA LINDHOLM
FOTO: RABBE SANDELIN

Målet är att eleverna skapar en god relation till, och ett intresse för konst och kultur i tidig ålder.

Genom att ta in konst i fler ämnen breddas elevernas möjligheter att ta till sig kunskap på ett mer mångsidigt sätt. Satsningar på kulturprojekt i skolorna möjliggör samarbete mellan årskurser och mellan elever med olika bakgrund. Det utgör en god grund för samarbete och gemenskap i skolan. Kultursatsningarna främjar också kreativitet, vilket är en av OECD:s framtidskompetenser, och betonas även i våra inhemska läroplaner.

Bravo!-nätverkets verksamhet genomförs av en delakultur där man lär och inspireras av varandra och utvecklar gemensamma modeller för ämnesöverskridande kulturprojekt.

– Det vi förväntar oss av de utbildningsenheter som kommer med är engagemang, och att man har ett eget så kallat "BRAVO!-team", där flera lärare och rektor ingår, berättar Johan Aura. Det kostar inget att vara med i nätverket.

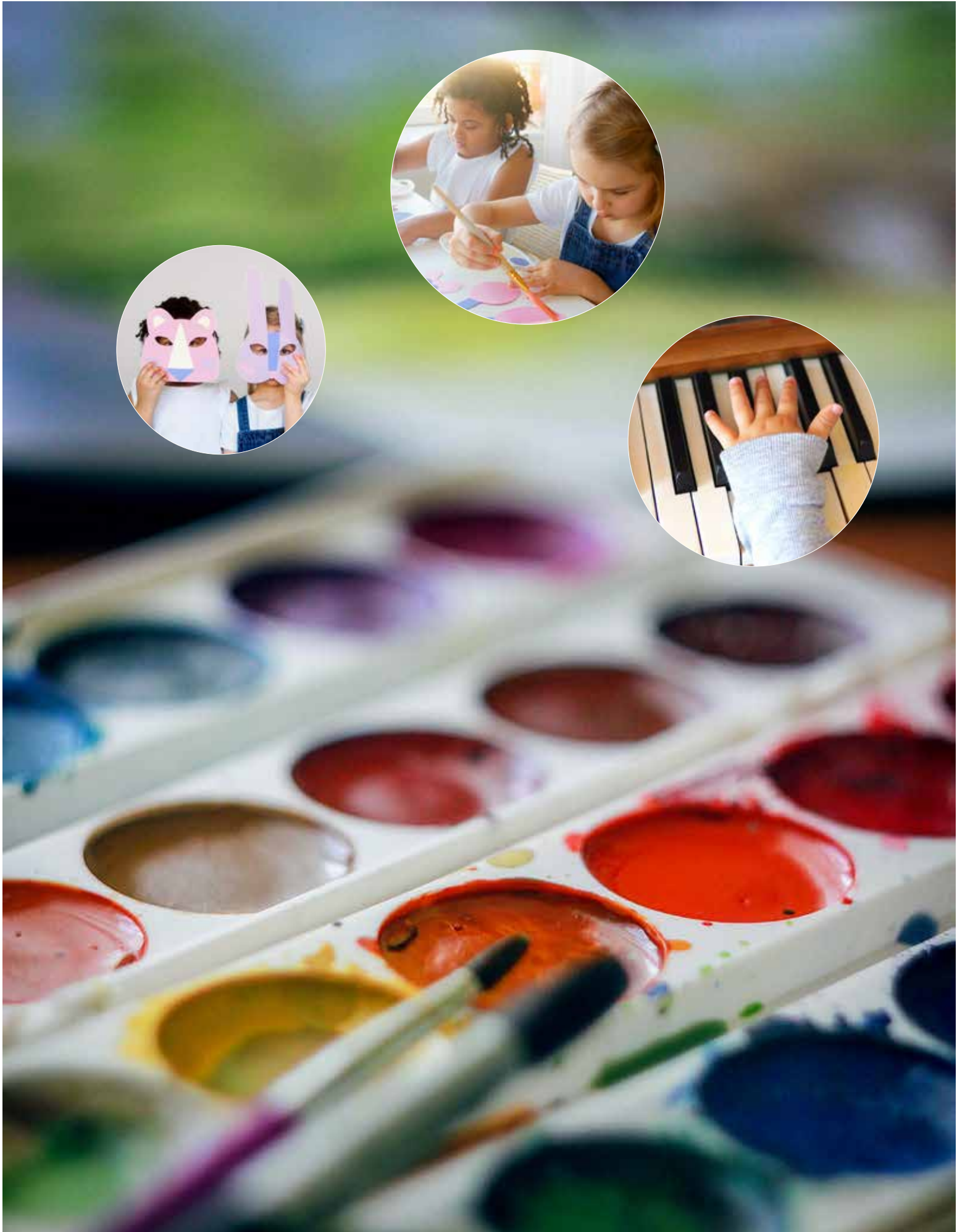
SFV koordinerar satsningen med Svenska kulturfonden, som genom sin nya strategiska satsning SKAPA vill sporra kommuner och utbildningsaktörer att skapa nya strukturer, samarbeten, nätverk och studiestigar så att resurserna räcker till mera och bättre konstundervisning.

– Våra satsningar kompletterar varandra. Genom vårt samarbete får konstämnenas på olika nivåer resurser som ökar konstämnenas tillgänglighet och kvalitet, säger Johan Aura.

Marina Lindholm börjar arbeta på SFV:s kansli i Helsingfors i augusti, men har redan nu en hälsning till lärarna.

– Ni får gärna höra av er och berätta vad jag kan göra för att på bästa sätt stödja er i ert viktiga arbete!

BRAVO!:s webbadress är www.sfv.fi/bravo. ■

HOPP OCH DRÖMMAR

viktiga byggstenar

Text *Rabbe Sandelin* ~ Foto: *Tage Rönnqvist*

Efter nästan ett år av idéer och planer som behövde smidas och konkretiseras kunde tävlingslaget Framtidshopp pusta ut. Arbetet ledde till att laget vann 100 000 euro i SFV:s utmaningstävling SFV Start! Segraren utsågs i slutet av mars efter att tävlingsjuryn en sista gång sett och hört de sex finallagen presentera sina sista förslag.

Framtidshoppets lösning handlar om att skapa en ny sorts delaktighetspedagogik, där man stöder dialoger mellan barn och lärare, det vill säga samtal som ingjuter hoppfullhet inför framtiden. Framtidshoppets lagledare **Mirjam Kalland**, professor i småbarnspedagogik vid Helsingfors universitet, säger att den vinnande lösningen bygger på forskning som visat på hur stor roll hopp och drömmar spelar i barnens föreställningsvärld.

– Med vår lösning vill vi bidra till att dialogen mellan lärare och elever kan bli en vändpunkt för många barn och unga som lever i svåra omständigheter, eller som förlorat sin tro på att de kan förverkliga sina drömmar.

Kalland har i över tjuugo år forskat och arbetat kring det som kallas mentalisering, det vill säga den mentala verklighet som ligger bakom ett barns eller en ung persons beteende.

– Vi saknar faktiskt riktigt bra ord på svenska. På engelska talar man om ”mind” eller ”mindset”, på finska ”lapsen mieli”. Jag har hittills koncentrerat mig på mentalisering i föräldraskapet, och för hur man kan tillämpa de här kunskaperna och rönen i småbarnspedagogiken. Man kan bra säga att det är denna forskningsbakgrund som ligger bakom vårt SFV Start!-förslag.

En annan stor bit som Kalland varit intresserad av länge, är att tala för de barn som lever i utsatta förhållanden.

– Här har jag försökt vara en påverkare. Jag har också forskat i barnskydd och sådana frågor och levnadsvillkor som gäller barn som blir omhändertagna. På ett brett plan kan man säga att jag velat arbeta för en värld där alla barn får en chans, oberoende deras bakgrund.

Enligt Kalland visar forskningen entydigt att småbarnspedagogiken och skolan är de ställen där man kan stärka sådana barns möjligheter, ifall de inte av olika orsaker fått den styrkan hemifrån.

– Jag brukar säga att vi som vuxna drabbas av en massiv minnesförlust. Vi glömmmer helt enkelt bort hur det var att se på världen med ett barns ögon. I vårt pedagogiska grepp beaktar vi detta fullt ut, säger Mirjam Kalland.

SFV START! KOM SOM PÅ BESTÄLLNING.

– Inom SFV Start! uppstod nu ett fint sätt att kombinera de här två sakerna, det vill säga att öppna lärarnas ögon för att det faktiskt finns möjligheter att inom klassrummets eller dagisets väggar uppmärksamma alla barn och unga på ett sådant sätt att man stärker deras möjligheter att hitta sin egen unika väg. Och framför allt stärka tron på att de har en chans.

Idén är nu att utarbeta en pedagogik som stärker skolans och småbarnspedagogikens möjligheter till det så kallade kompensatoriska arbetet, ett av de viktiga uppdragen.

”

Den bärande tanken med grundskolans införande på 1970-talet var just det kompensatoriska, det utjämnande. Att alla får samma chans oberoende av hemförhållanden, ekonomi eller andra bakgrundsfaktorer.

– Det är ju inte så att man inte varit medveten om de här sakerna tidigare eller inte uppfattat dem som viktiga, men nu finns det forskning som visar att skolan aktivt måste jobba med de här frågorna. Annars finns det risk att omgivningen i själva verket kan stärka de negativa konsekvenserna, och då finns det alltid barn som hamnar utanför, i marginalen.

VAR DET BÄTTRE FÖRR? Statistiskt sett har den gamla allmänbildande skolan faktiskt sett bättre ut när det gäller de här aspekterna.

– Skolan var mera utjämnande än vad den är idag. Den bärande tanken med grundskolans införande på 1970-talet var just det kompensatoriska, det utjämnande. Att alla får samma chans oberoende av hemförhållanden, ekonomi eller andra bakgrundsfaktorer.

Kalland säger att man lyckades ganska väl med det här. Ännu kring de första Pisa-undersökningarna var Finland bäst i världen på att utjämna skillnaderna. Men sedan har det skett en tydlig försämring.

– En delförklaring ser jag i det omgivande samhället. Vi har helt enkelt

varit oförberedda på en större mångfald bland barnen och eleverna då vi tänker på språklig och kulturell bakgrund. Ser man på skolframgångarna för barn med migrationsbakgrund, är vi sämre på att stöda dem än många andra länder. Vi behöver mera kunskap och nya verktyg.

VÄND PÅ STEKEN! Finland har vissa unika särdrag, som till exempel att pojkarna presterar sämre än flickorna. Det finns enligt Kalland alltså mycket som man borde sätta fokus på och jobba med. Men eftersom vi redan känner till problemen riktigt bra, tycker Kalland man nu inte längre behöver forska i skolor där det går dåligt, utan i stället koncentrera sig på de skolor där det går bra.

– Jag tänker att det nu är viktigare att koncentrera sig på de skolor där det inte är illa ställt. Vad har de gjort rätt? På vilket sätt leds de här enheterna, hur har lärarkåren gemensamt tagit i problemen?

SE PÅ DEN INRE VERKLIGHETEN, INTE BARA PÅ OMGIVNINGEN. Hittills har vi alltså koncentrerat oss ganska mycket på den yttre verkligheten, på skolstrukturerna, men vi har inte så mycket brytt oss om barns inre verkligheter.

– Deras mentala verkligheter, deras förtröstan eller förhoppningar, deras möjlighet till tillit och så vidare. Det är speciellt den här biten Framtidshopp vill jobba med, berättar Kalland.

Barns föreställningsvärld skiljer sig i själva verket ganska mycket från en vuxen persons.

– Jag brukar säga att vi som vuxna drabbas av en massiv minnesförlust. Vi glömmer helt enkelt bort hur det var att se på världen med ett barns ögon. I vårt pedagogiska grepp kommer detatt ingå en tidsdimension, där vi beaktar skillnaderna i hur man ser på framtiden, och dessutom att föreställningarna även skiljer sig stort mellan barn och tonåringar eller unga vuxna.

Kalland är medveten om att lagets lösning inte kommer att lösa alla problem.

– Men vi vill sprida en pedagogik där man på riktigt kan lära sig hur man kan stärka barns möjligheter att få sin röst hörd i klassen, och hur man skapar vettiga dialoger med vuxna. Vår pedagogik lämpar sig både i småbarnspedagogiken, i klassrummet och inom ramen för den så kallade Finlandsmodellen där man vill inbjuda barn att stanna kvar i skolan efter skoldagen med stöd för läsläsning, utövandet av hobbyn med mera.

Hoppets pedagogik handlar inte om att föda önskedrömmar, utan om att öppna upp sinnet för att det finns en framtid där ute som man kan påverka själv, och som man aktivt kan vara med om att skapa.

Hoppets pedagogik handlar inte om att föda önskedrömmar, utan om att öppna upp sinnet för att det finns en framtid där ute som man kan påverka själv, och som man aktivt kan vara med om att skapa.

– Framtiden står ju inte bara där och väntar på oss, vi inför aktörsskapet, det vi kallar för "transformative agency", att vi faktiskt var och en kan påverka vår framtid. För det är just detta som barn i utsatta förhållande inte tror på.

GLÖM INTE DEN NÄRA FRAMTIDEN!

Kalland påminner om att man med barn och unga alltid ska arbeta med korttidsperspektiv.

– Om man vill upprätthålla en atmosfär av hoppfullhet och optimism, så är det väldigt viktigt att här och nu erbjuda unga hoppfulla saker. Saker att göra, saker att se fram emot inom en kort framtid.

Det kan vara alldeles konkreta saker, till exempel trädgårdsskötsel där man

känner att man gör något, att man får något att gro och leva, och att man kan se resultatet av sitt arbete.

– Kan man återknyta kontakten till naturen och till årstidernas växlingar, och hålla fast vid goda rutiner? Det vet vi att skyddar den mentala hälsan.

GENETIK VIKTIGT, MEN INTE VIKTIGAST.

Kalland påminner om att det förstås inte enbart är yttre omständigheter som påverkar oss som människor. Alla kommer vi också till världen med ett genetiskt bagage.

– Då vi ser på hur till exempel akademiska utbildningar eller arbetslöshet "går i arv", är det ändå viktigt att betona att det inte finns några gener som predestinerar en människa till arbetslöshet. Gener är inte heller något omutbart, man kan säga att det finns gener som är mindre mottagliga för omgivningens påverkan, och så finns det gener som är mer receptiva, och som påverkas mer av omgivningen.

– Framtidshopp tittar inte på generna som vi ju inte kan påverka, utan på det som vi kan stöda och stärka. Tanken är inte heller att alla ska bli akademiker, utan tanken är att livslycka uppstår om man upplever att man hittat sin väg här i livet, och vågar drömma och förverkliga det som man tänker att gäller ens plats i livet.

LYCKADE FÖRSÖK! Lärarna klagar redan idag på att de är överarbetade. Vad ska Framtidshopp göra så inte denna nya pedagogik upplevs som ännu en ny börda?

– Det vi gör handlar om den andra biten av läroplanen, alltså inte den kunskapsmässiga. Det vi föreslår rymms utan vidare inom ramen för det som man redan nu gör i skolan. Vi för bara in ett pedagogiskt grepp där vi hela tiden stöder barn och unga i att tänka och reflektera tillsammans, att fundera på etiska frågor och fundera på sin framtid.

Enligt uppdraget inom SFV Start! har

greppet redan testats. Försöket med förskolebarn visade att det verkligen behövs utbildning i de här frågorna, men samtidigt var erfarenheterna positiva – barnen funderade på ordens betydelse och var ivriga att prata om temat ”vem vill du vara lik”. Inom ett annat projekt (SAGA) har Kalland provat liknande dialoger i samband med sagoläsning med tre till femåriga barn. Försöket som ännu fortsätter har varit en framgång, berättar Kalland.

– Till exempel berättelsen *Veckan före barnbidraget* gjorde ett stort intryck, och barnen ville höra samma berättelse om och om hela veckan, och diskutera vad ett barnbidrag är, och vad det kan betyda.

Tyngdpunkten ligger på horisontella diskussioner, där läraren lär sig att fråga ”vad tänker ni om den här saken”, och att det inte finns rätta eller felaktiga svar.

– De preliminära resultaten visar att också sådana som hittills varit tysta och

inte vågat säga något i gruppen börjat tala, och barn som annars är väldigt högljudda och tar plats har lärt sig att ge plats till de som är tystare. Lärarna säger att de lärt känna barnen på nytt sätt, även barn de känt i flera år. De har också blivit imponerade av hur djupa diskussioner barnen kan föra, medan föräldrarna tackar för att dagiset talat om de här sakerna.

– När sådant här lyckas är man plötsligt som barn och vuxen ”i samma båt” och man ser mot framtiden tillsammans. Föräldrar försöker ofta skydda barn från mindre trevliga saker och blir stressade när barnen frågar, och det enda barnet märker då är att föräldern blir arg. Då uppstår i stället en klyfta.

DET BLIR SFV START! FÖR FRAMTIDSHOPP REDAN I HÖST. – Det handlar alltså om enkla, konkreta metoder. Vi bygger vidare på konceptet, så att det blir ett paket med åtta ”dialogiska moduler”.

Modulerna skapas kring viktiga teman som passar för barn från sex år och uppåt. Vi börjar genast efter sommaren i augusti.

SFV Start!-prispengarna går till Helsingfors universitet som anställer en person att leda projektet, samt till att bygga upp en nätkurs.

– Vi vill förstås ännu prova ut och testa det hela i lite olika sammanhang och göra en evaluering, innan vi är säkra på att vi är på rätt väg och kan skapa kursen. Vi utbildar också dröm-coachar som kan kopplas till Finlandsmodellen.

Finlandsmodellen är tänkt att bli permanent, och till den tycker Kalland det är viktigt att koppla pedagogik som aktivt stöder elevernas välbefinnande och hoppfullhet.

– Så småningom är målet en ”massive online open course” (MOOC), tillgänglig på tre språk. Vi tänker att det kan finnas efterfråga på framtidshoppets pedagogik också på finska och engelska. ■

Över 200 ungdomar på nystartad digital ungdomslokal

Text Christine Skogman ~ Foto Jonas Jernström

Ungdomslokal.fi är en ny online-ungdomslokal med verksamhet på svenska för unga i åldern 13–20. Sedan lanseringen i april har över 200 ungdomar registrerat sig. –Vi har pratat med unga från hela Svenskfinland och det kommer hela tiden nya ungdomar med, berättar ungdomsledaren Yvonne Nyberg.

Den nya verksamheten är möjlig tack vare ett samarbete mellan SFV, Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne sr och Folkhälsan. Det gemensamma intresset är att göra en satsning på ungdomars välbefinnande eftersom man vet att många ungdomar saknar en gemenskap, framförallt efter pandemin.

Målet är att stärka ungas välmående genom att erbjuda en lättillgänglig, kravlös och trygg gemenskap på nätet.

– SFV:s mål är att skapa en positiv förändring som motkraft till samhälleliga utmaningar. Genom ungdomslokal.fi bidrar vi till möjligheten för unga att i en trygg, digital miljö vara delaktiga och känna samhörighet, även under den pågående pandemin. På sikt hoppas vi förstås att det minskar ensamheten som vi vet att många unga upplever just nu, säger **Anna-Karin Öhman**, sektorsansvarig för fri bildning på SFV.

Det är första gången det finns en svenskspråkig digital ungdomslokal som är öppen alla vardagar.

– Vi vill göra ungdomsarbete där ungdomarna finns, säger **Bettina Stenbäck**, ungdomsledare på Folkhälsan som jobbar operativt med det nya finlands-svenska satsningen.

UNGDOMSLEDARE NÄRVARANDE.

Ungdomslokal.fi fungerar i praktiken på samma sätt som en fysisk ungdomslokal.

Yvonne Nyberg

Då lokalen är öppen kan man umgås och spela med varandra eller tillsammans med ungdomsledarna. Lokalen har öppethållningstider då ungdomsledare är på plats.

– Vi ungdomsledare är närvarande. Man kan prata med oss eller skriva något inlägg och starta en konversation, privat eller öppet. Vi lägger oss i där det behövs, vi kommenterar och reagerar på inlägg för att bekräfta det som sägs, berättar **Yvonne Nyberg**.

Omkring 30 unga per kväll är inne på den nya ungdomslokalen. Det är en stadigt växande grupp med ofta återkommande unga, men varje kväll dyker också nya upp.

Många av ungdomarna spelar något spel, men parallellt med spelet interagerar de med ungdomsledarna. Ibland streamar de sitt spel, det vill säga delar sin skärm, och ledarna får följa spelet, ibland spelar de något tillsammans.

– Det finns många olika onlinespel

där man bjuder in varandra med en länk och sedan pratar vi och umgås medan vi spelar, på samma sätt som kring ett brädspel hemma vid köksbordet, säger Yvonne Nyberg.

Själva spelandet kan unga göra helt utan ungdomsledarna. Att de söker sig till ungdomslokal.fi är ändå ett tydligt tecken på att de vill ha vuxnars närvaro.

– Initialt har vi helt medvetet fokuserat på att skapa och odla relationerna med ungdomarna men så småningom kommer vi börja med mera aktiviteter. Det kan handla om inbjudna gäster som unga kan fråga och prata med kring något tema eller olika spelturneringar där unga både spelar och kommenterar spelet som sedan streamas så att alla som vill kan följa med. Det kan också vara frågesporter eller mysterier att lösa, berättar Yvonne Nyberg.

Ungdomarna har själva en central roll för att ungdomslokal.fi både till sitt format och innehåll speglar deras behov och önskemål.

– Alla tips och förslag dokumenteras och att förvalta dem är avgörande för vår trovärdighet.

ÖPPET VARJE VARDAG. Ungdomslokalen hållet öppet måndagar och tisdagar klockan 14–17, onsdagar och torsdagar klockan 14–20 och fredagar klockan 14–21. Ibland ordnas det program även på lördagar. ■

Ungdomledarna Bettina Stenbäck och Kim Kärkkäinen hälsar alla 13–20-åringar varmt välkomna till ungdomslokal.fi

Digital ungdomslokal

- Ungdomslokal.fi är ett nytt forum där unga kan umgås och hitta vänner från hela Svenskfinland.
- Ungdomslokalen lanserades i april och finns på Discord, en av världens populäraste tjänster för gruppkommunikation. Programmet ger möjlighet att umgås, tala, chatta eller videochatta i realtid i så kallade servrar som kan liknas vid digitala rum.
- Ungdomslokal.fi ska först och främst kännas tryggt och tillgängligt för unga. Man möts av ett öppet och respektfullt klimat, där ungdomsledarna vid behov sätter gränser så att alla känner sig trygga.

Med hjälp av Vännerna

SFV ÄR EN SAMARBETSPART OCH FINANSIÄR

Fokusområde: Fria bildningen når fler

Beviljat ändamål: Ungdomslokal online

Bidragsmottagare: Folkhälsans förbund

Beviljat belopp: 60.000 euro

Tidsperiod: 1.1.2022-31.12.2022

Förväntat resultat: Verksamheten främjar och stärker psykisk hälsa och delaktighet hos unga genom att erbjuda en lättillgänglig och trygg gemenskap, välmående och aktiviteter online på svenska. Tillsammans utvecklas olika nya former av digitalt ungdomsarbete.

*Utställningen
Snälla hjältar väcker*

LÄSLUSTEN HOS BARN

Text & Foto: Sonja Finholm

– Titta så många axolotlar! Leo Nyfelt kikar nyfiket in i den stora kuben i Larsmo huvudbibliotek. Leo och hans kompisar från Skogsgläntans daghem i Larsmo var hedersgäster när utställningen öppnades och nu turnerar deras collage runt om i hela Svenskfinland.

Författaren och illustratören **Linda Bondestams** havsdjur axolotl lever i dag ett helt eget liv utanför bokens pärmar. Det har skrivits sånger om den, den spelar huvudrollen i ett videoklipp och den har framför allt blivit barnens nya favorit.

– Jag tycker om att vi kunde hjälpa axolotl att städa upp på havsbotten och att det nu finns tusentals nya axolotlbarn i havet.

Det säger **Leo Nyfelt**, ett av barnen från Skogsgläntans friluftsdaghem i Larsmo som tillsammans med Hulta daghem på Kimitoön och Sviby daghem på Åland vann årets Snälla hjältar-tävlingen. **Sonja Mäenpää**, lärare inom småbarns-pedagogik i Skogsgläntan, berättar att boken *Mitt bottenliv* är mångas favorit och en bok som de gärna återkommer till under sagostunderna.

– Våra barn har nog ett lite speciellt förhållande till axolotl. Jag tror inte

att de glömmer honom i första taget.

Larsmobarnens collage och de andra tävlingsbidragen visas i form av en utställning som turnerar i Svenskfinland. Först ut var Larsmo huvudbibliotek, där också vernissagen hölls. Men *Snälla hjältar* är ingen vanlig utställning. Redan när barnen kommer in i biblioteket tittar de nyfiket på den stora kub som finns mitt på golvet. Genom en liten öppning kan man kika in och tillsammans med

Linda Bondestam fick de också krypa in i axolotls värld. När man stänger draperiet kan man för en stund försvinna in i undervattensvärlden.

Moa Björkskog får syn på en av de borttappade nycklarna i boken och snart är alla i full gång med att hitta olika detaljer inne i kuberna. De pekar också ut sina egna favorit-axolotlar.

– Jag gillar den här, säger Leo Nyfelt och pekar på en gulspräcklig liten varelse med det kännpaka rosa håret.

Temat för årets Snälla hjältar var naturen och klimatförändringen. Boken *Mitt bottenliv* beskriver hur en hel stad läggs under vatten och hur det lilla havsdjuret axolotl plötsligt är den enda kvar av sin art och hotas av de skrämmande lunsarna. Barnens uppgift var att skriva en fortsättning på berättelsen och illustrera den med ett collage.

Väggarna på utställningskuberna har illustrerats av Linda Bondestam och dekorerats med barnens egna bilder.

– Jag hade ganska svårt när jag skulle skriva slutet på den här berättelsen, den kändes på något sätt så mörk och dyster och jag ville inte att det skulle bli för ångestfyllt. Men jag blir så glad när jag ser hur barnen tagit den till sig och själva hittat på alldeles fantastiskt lyckliga slut. Det här är ett bra bevis på att berättelser med svårare ämnen också fungerar för yngre barn, säger Linda Bondestam.

Linda Bondestams axolotl och de andra havsdjuret är lätta att tycka om.

Förutom att väcka läslusten och skaparglädjen hos barnen vill vi också öka medvetenheten om miljöfrågor och den ekologiska mångfalden.

Hon är glad att barnen automatiskt identifierar sig med axolotl och inte med de människoliknande lunsarna.

Linda Bondestam säger att böcker överlag är ett bra sätt att hantera tuffa situationer.

– Just nu skulle jag rekommendera **Viveka Sjögrens** bok *Det gula skrattet* eller **Frank Furus** *Ni är inte min mamma*. Båda lyfter fram flyktingfrågan på ett fint sätt.

Linda Bondestam har också varit engagerad i processen att skapa utställningskuben, tillsammans med producenten **Jenny Ingman** från produktionsbolaget All Things Content och scenografen **Mia-Irene Sundqvist**. Kuben är flyttbar och enkel att montera, men också stabil – ett krav eftersom den ska rivas och byggas upp varannan vecka.

– Med tanke på att utställningen ska visas i många olika bibliotek ville vi ta fram en konstruktion som inte är beroende av stora väggytor eller att kunnas hängas upp i taket, säger Jenny Ingman.

Resultatet blev en kub, byggd av trälistor

Författaren och illustratören Linda Bondestam och Niklas Wahlström från SFV är nöjda med samarbetet kring utställningen.

Linda Bondestam tycker att barnens tävlingsbidrag är fantastiskt påhittiga och hon är speciellt glad över de lyckliga slutet.

som enkelt hakas fast i varandra vilket gör att den som plockar upp utställningen varken behöver spik eller hammare.

– Dessutom är det alltid bra med en koja. Och det tror jag också barnen tycker, säger Jenny Ingman och förklarar hur de två delarna ute och inne kompletterar varandra:

– Inne i kuben får besökaren lära känna axolotl, men också fundera på sina egna tankar om berättelsen, medan utsidan är mera en traditionell konstutställning där man tittar på andras bilder.

Linda Bondestam blir glad när hon hör att Skogsgläntan är ett friluftsdagshem. Sonja Mäenpää berättar att det mesta görs utomhus och att barnen därför sällan har tillgång till leksaker som ibland kan begränsa leken.

– I stället leker vi med det som finns i naturen. För oss är en trädstam inte bara ett träd, utan det kan vara allt från en rymdraket till en drake, säger hon.

Precis så tänkte också Linda Bondestam när hon skrev boken.

Producenten Jenny Ingman och scenografen Mia-Irene Sundqvist har planerat och byggt utställningskuben.

Linda Björkskog med söner Adam och Lukas var på plats under vernissagen.

– När jag växte upp var naturen en viktig del av vardagen. Vi lekte med småkryp och annat vi hittade och skapade våra egna fantasivärldar.

Niklas Wahlström, sektorsansvarig för utbildning på SFV, är nöjd med resultatet av årets tävling och säger att boken *Mitt Bottenliv* passade perfekt in med årets tema – naturen.

– Förutom att väcka läslusten och skaparglädjen hos barnen vill vi också öka medvetenheten om miljöfrågor och den ekologiska mångfalden. Jag är glad att se resultatet, om alla vi vuxna vore lika medvetna och ansvarstagande som de här barnen så skulle världen se helt annorlunda ut, säger han.

Empati är en annan viktig ingrediens i tävlingen, och när Niklas Wahlström öppnade utställningen berättade han om sina egna läsoplevelser och de känslor som väcktes i honom när hans pappa läste om Pelle Svanslös och den elaka Måns.

– Vi vet alla hur viktigt det är att vara snäll, inte bara mot varandra utan också mot naturen. Jag hoppas vi kan inspirera alla som ser utställningen att vara snälla hjältar också i vardagen. ■

Snälla hjältar

- Rit- och skrivtävlingen Snälla hjältar avgjordes i november 2021. Uppgiften var att skapa en fortsättning på berättelsen i boken *Mitt bottenliv* av **Linda Bondestam**, plus ett collage.
- Sammanlagt 40 daghem och förskolor deltog och bland dem utsågs tre vinnare: Friluftsdaghemmet Skogsgläntan i Larsmo, Hulta daghem på Kimitoön och Sviby daghem på Jomala, Åland.
- Ett urval av tävlingsbidragen visas på en utställning som under året turnerar i Svenskfinland. Utställningen består av barnens teckningar och berättelser och Linda Bondestams illustrationer. Med utställningen följer också ett pedagogiskt material riktat till daghem och förskolor samt till elever i årskurs 5.
- Målet med tävlingen och utställningen är att öka intresset för läsning och konst, öka barns och ungas medvetenheten om miljöfrågor och den ekologiska mångfalden och människans förhållande till naturen, samt att stärka empatin och förmåga till samarbete.
- Nästa Snälla hjältar-tävling riktar sig till andra stadiet och avgörs under hösten 2022. Mer information finns på sfv.fi/snallahjaltar.
- Utställningen Snälla hjältar finns under sommaren i Vasa stadsbibliotek.
- På hösten fortsätter utställningen till övriga Svenskfinland och Åland. Exakta datum finns på Snälla hjältars webbplats sfv.fi/snallahjaltar.

SFV Changemaker

Efterlyses: Unga som vill göra skillnad

Text *Sonja Finholm, Christine Skogman* ~ Foto *Ashoka*

Nu lanseras SFV Changemaker – ett kostnadsfritt mentorprogram på svenska i Finland för samhällsengagerade unga. Programmet är en kombination av utbildning och mentorskap inom socialt entreprenörskap. Unga i åldern 18–25 som vill påverka samhället och göra en skillnad kan nu ansöka om att komma med.

Genom mentorprogrammet SFV Changemaker vill SFV ge ungdomar verktyg och möjligheter att skapa en social positiv förändring och utveckla något som är till nytta för andra.

– Många ungdomar har en stark önskan att påverka och skapa förändring. Programmet är ett bra sätt att engagera sig, få konkreta verktyg och stöd för att komma vidare mot sitt mål. Man behöver inte ha en färdig idé för att kunna ansöka om att komma med, men gärna brinna för en viss samhällsfråga, säger **Anna-Karin Öhman**, sektorsansvarig för fri bildning inom SFV.

Engagemanget kan handla om allt från miljöfrågor eller demokrati, till att förebygga psykisk ohälsa och ensamhet bland unga. Nya kontaktytor mellan äldre och unga och digital inkludering är också möjliga ämnesområden.

– Det kan vara en stor samhällsfråga eller en mindre lokal utmaning på den egna hemorten, berättar Anna-Karin Öhman.

Sociala entreprenörer värdesätter samhällsinverkan högre än att skapa vinst. Det finns sociala entreprenörer inom alla sektorer i samhället, till exempel inom välmående, klimatfrågor, utbildning.

En changemaker – samhällsförändrare – är en person som identifierat en samhällsutmaning och agerar för att lösa

den, ofta med nya metoder och ett innovativt tillvägagångssätt.

– De förenande faktorerna för unga changemakers är empati, kreativitet, självledarskap, samarbetsförmåga, handlingskraft och förmåga att tänka kritiskt, berättar Anna-Karin Öhman.

Anna-Karin Öhman säger att det är imponerande att läsa om alla unga changemakers som verkligen lyckats åstadkomma en förändring. Hon nämner rikssvenska **Sofia Appelgren** som såg hur svårt det var för personer med invandrabakgrund att få ett jobb som motsvarar deras kompetens. Hon startade mentorprojektet *Mitt liv* för att föra samman invandrare och arbetsgivare, och

Ansök
eller nominera
en ungdom senast
23.6!

Evenemanget
Waves 15.9 är öppet
för alla intresse-
rade. Läs mer på
ashoka.org.

resultatet blev att allt fler får bättre jobb. Tiden det tar att hitta ett arbete har också förkortats jämfört med invandrare som inte deltagit i mentorprojektet.

En annan changemaker är finlands-svenska **Ronny Eriksson** som via sitt nätverk Ambitious Africa hjälper unga entreprenörer i Norden och Afrika att hitta varandra. Men det behöver inte nödvändigtvis handla om stora världsfrågor, många har visat att man kan göra en stor förändring genom ett till synes litet initiativ. Andra exempel är att cykla med seniorer, en idé som föddes lokalt men som många företag och organisationer sedan nappat på, och en nystartad nyhetskanal för unga via sociala medier.

Idén till mentorprogrammet kommer från den internationella organisationen Ashoka som fick upp ögonen för SFV i samband med utmaningstävlingen SFV Start!. Ashoka har sedan tidigare verksamhet både i Sverige och Norge, och nu är det alltså dags för Svenskfinland. Anna-Karin Öhman säger att hon gillade idén och att programmet passar bra in i det arbete man gör inom den fria bildningen – att skapa engagemang och medverka till ett bättre samhälle. Mentorprogrammet är ett samarbete mellan SFV och Ashoka, som tidigare har genomfört samma typ av program i Sverige tillsammans med stiftelsen Raoul Wallenberg Academy.

”

De förenande faktorerna för unga changemakers är empati, kreativitet, självledarskap, samarbetsförmåga, handlingskraft och förmåga att tänka kritiskt.

SFV Changemaker

- **Vad:** Ett utbildnings- och mentorprogram i socialt entreprenörskap, innovation och ledarskap.
- **För vem:** Samhällsengagerade unga i åldern 18–25. Sammanlagt 15–20 deltagare väljs ut till programmet.
- **Hur:** Deltagarna får en egen mentor som stödjer den unga att utveckla sitt ledarskap och utveckla lösningar på en samhällsutmaning. Ungdomarna får också utbildning och blir en del av Ashokas globala nätverk av changemakers.
- **När:** Programmet startar hösten 2022. Ansökningar tas emot fram till den 23 juni.
- **Arrangörer:** SFV (www.sfv.fi) och Ashoka (www.ashoka.org), världens största nätverk för sociala entreprenörer och changemakers.

De ungdomar som antas till programmet får en egen mentor via Ashokas och SFV:s nätverk. SFV har bland annat engagerat finlandssvenska mentorer från näringslivet och den sociala sektorn – personer som har ett samhälleligt engagemang och ett starkt driv.

Och förutom mentorprogrammet och förhoppningsvis nya insikter och verktyg, får deltagarna också värdefulla internationella kontakter via Ashokas globala nätverk.

– För oss är det viktigt att lyfta fram de svenskspråkiga unga i Finland. Kartläggningar visar att det inom socialt entreprenörskap i Finland inte finns speciellt många aktiva finlandssvenskar med bland entreprenörerna. Det här hoppas vi kunna ändra på, säger Anna-Karin Öhman.

Helt konkret innebär programmet att de unga deltar i några intensiva utbildningsdagar med fokus på bland annat social entreprenörskap, självkännedom och självledarskap. Dessutom deltar ungdomarna i evenemanget *Waves – Summit for Changemakers and Impact Entrepreneurs* i Helsingfors den 15 september i Milton House, ett evenemang med bland annat Markus Raivio, Cristina Ljungberg och Mikko Dufva.

Anna-Karin Öhman hoppas att unga tar vara på chansen att få vara med och påverka samhället, och samtidigt vara med om en personlig utvecklingsresa. Det är möjligt att delta i programmet vid sidan av studier eller arbete. För dem som bor utanför huvudstadsregionen finns det möjlighet att ansöka om resebidrag och ersättning för övernattning.

Ansökningarna till programmet ska skickas in senast den 23 juni. Det slutliga beskedet om vem som får en plats ges inom juni månad.

Förutom att unga själva kan ansöka till programmet, kan personer i näromgivningen – till exempel föräldrar, lärare och ungdomsledare – nominera ungdomar.

– Jag uppmuntrar alla vuxna att vara alerta och nominera de ungdomar som har ett engagemang för en samhällsfråga. Det här är en stor möjlighet för dem att agera för en samhällsfråga de brinner för, med stöd av en mentor.

Ansöknings- och nomineringsblanketter finns på SFV Changemakers webbsida www.sfv.fi/changemaker. ■

SFV Changemaker – en kombination av utbildning och mentorskap

Programmet innehåller fem fokusområden:

1. **Självkännedom och självledarskap** – Utbildning och övning kring värderingar, de egna styrkorna och utvecklingsområdena, att jobba ensam och med andra i team.
2. **Socialt entreprenörskap och sociala innovationer** – Introduktion i socialt entreprenörskap genom föreläsningar och praktiska exempel. Fokus ligger på hur man identifierar och förstår samhällsutmaningar och deras grundorsaker.
3. **Ledarskap och engagemang** – Utbildningen ger kunskap om ledarskap, hur man bygger starka team och inspirerar andra att göra skillnad.
4. **Mentorprogram** – Deltagarna kopplas ihop med erfarna mentorer från olika sektorer.
5. **Kontaktskapande** – Deltagarna får möjlighet att utbyta erfarenheter med varandra och på så sätt också bredda sina perspektiv och kontaktnät.

Den internationella skolgården

Min första kontakt med angivarsamhället var i tvåan i lågstadiet. Vår lärarinna var milt sagt av det äldre gardet, med det kom disciplin, psalmsång och morgonbön. En morgon samlades vi kring pianot för att ta ton i Måne och sol, den bästa psalmen om man vill indoktrinera barn i kristendomen. Och det ville lärarinnan.

Efter psalmen bad vi morgonbön, stod i en cirkel och mumlade efter bästa förmåga. En viktig detalj vi blivit lärda var att under bönen skulle huvudet vara sänkt i underkastelse och ögonen stängda av respekt för herren och bönefriden.

Kanske var det den trevande ateisten i mig som dagdrömde och tittade ut genom fönstret. Halvvägs genom bönen mötte jag en klasskamrats anklagande blick och hopsnörta mun. Hon såg ut som att hon ertappat mig med den blodiga hammaren som slagit spikarna genom Jesu händer.

Genast när tjugo barnröster kakafoniskt sagt ”Amen” markerade min klasskamrat med spikrak arm.

– Ja? sa lärarinnan.

– Axel tittade!

Tystnaden efteråt varade i två sekunder innan alla fattat och började skratta. Men i lärarinnans ansikte såg jag en road tvekan, hon hade skapat det här beteendet, en miljö där min klasskompis trodde att det skulle ge henne en fördel att anmäla mig för hädelse.

Jag har två huvudsakliga copingmekanismer, humor och kunskap. Jag vill antingen skratta åt elände, eller förstå det. Rysslands krig i Ukraina har jag hanterat genom att lära mig mer, försöka förstå det oförståeliga och se hur vi hamnat här. Ju mer jag läser desto tydligare blir det att Ryssland idag och Ukrainakonflikten i grund och botten är som ett urspåret lågstadium. Alla byggstenar finns där.

Den tydligaste arketyper är mobbaren med storhetsvansinne som tror att han kan göra vad han vill på skolgården. Lärarna försöker med sanktioner och hyttande finger, men inget hjälper. Medlöparna står maktlöst och ser på, gör tafatta försök att säga ifrån men hur ädel den än är så faller pacifismen platt bredvid våldets grymheter.

Ingenting är någonsin mobbarens fel, ansvaret knuffas på offret, mobbaren blev ju provocerad! Ingen tar ansvar och lögnerna går runt i en ekokammare tills det är omöjligt att få ett sant ord ur någon längre.

Angivarsamhället är välbekant för ryssarna, och rapporterna från Putins allt mer totalitära land tyder på att de gör sitt bästa för att återuppväcka den tragiska traditionen. Skvallerbyttorna utväxlar kamrater för att de hjärntvättats till det i ett system som äter sig självt.

I min bild av skolgårdens konflikter löstes de sig oftast på något sätt. De fick ett slut, alla kom överens om att lämna det som hänt bakom sig – med varierande resultat. Konflikter lämnar ofta spår som ekar långt in i vuxenlivet och i värsta fall ärvs de ner till nästa generation som döms att gå i samma fällor en gång till.

Axel Åhman

ÄR JOURNALIST, FÖRFATTARE
OCH MEDLEM I HUMORGRUPPEN KAJ.

”

*Hur ädel den
än är så faller
pacifismen platt
bredvid våldets
grymheter.*

Platons kroppar väcker barnens lust att utforska

Text & Foto: Micaela Röman

Laboratorierockarna som delas ut är långa i ärmarna, men det ordnar sig snabbt. Ärmarna kavlas upp och barnen, tolv stycken, lyssnar med stort allvar på de första instruktionerna. Toaletterna ligger till höger och laboratoriet, det ligger till vänster.

Jag är intresserad av många olika saker, säger **Elmer Ruth**, som snart ska fylla nio år. Men, jag tycker inte om att göra läxor.

Elmer är en av deltagarna i Barnens Akademi, en satsning på naturvetenskapliga verkstäder för barn i åldrarna 7–12 år. Dagens verkstad går under rubriken *Geometri med origami* och kombinerar konst och matematik. Via symmetri och Platons kroppar får barnen skapa geometriska former, resultatet ska bli en kub.

Verkstadens dragare, **Helena Sederholm** och **Ma Sand** är studerande vid Aalto-universitetet, båda studerar kemiteknik.

– Vårt mål är att inspirera barnen, säger Sederholm, väcka deras intresse för att utforska saker och våga pröva något nytt. Det här är en jämlik möjlighet för barn med olika bakgrunder att få undervisning i ett välutrustat laboratorium.

Deltagarna samlas kring ett av laboratorieborden och nervositeten tar sig uttryck i det som inte är så typiskt för en grupp bestående av barn i den här åldern – i tystnad. Deltagarna lyssnar på Sederholms och Sands introduktion i geometrins värld och plötsligt bryts barnens tystnad av en fråga:

– Men om man aldrig kommer ihåg hur man ska göra?

FYRKANTIGA PAPPER SKA BLI EN KUB.

– Beroende på en hurudan kub ni väljer att göra, kommer ni att behöva 6–18 fyrkantiga pappersark, säger Sederholm och breder ut de färgglada arken på bordet.

Deltagarna får välja vilken färgs pappersark de vill arbeta med och följer under tystnad med de första anvisningarna.

– Får jag börja vika redan, frågar **Li Helenius**, åtta år.

Det visar sig att Li har erfarenhet av att vika origamifigurer.

– Vi har vikt olika djur hemma, berättar Li som går i Åshöjdens grundskola. I skolan tycker jag mest om matematik, jag tycker om att räkna. Syslöjd är också roligt, vi har sytt handdockor och bokmärken.

Efter varje verkstad får deltagarna ett diplom, deltar man i alla fem verkstäder får man ett examensbevis. Li har ännu inte anmält sig till de övriga verkstäderna, men tycker att det är roligt att lära sig saker också utanför skolan.

– Jag tycker om att gå i skolan så det kändes inte alls jobbigt att komma hit på en lördag, säger Li.

På frågan om hon redan vet vad hon vill jobba med som vuxen svarar Li med eftertanke.

– Nej, jag är så liten ännu att jag inte vet vad jag vill jobba med då jag är stor.

Vid samma bord arbetar Elmer som redan är på slutrakan med sin kub. Elmer, som går i Hoplax skola, tycker också mest om matematik och syslöjd.

– Syslöjd är roligt, men lite svårt. Vi har gjort tofsar som man kan fästa på till exempel mössor, berättar Elmer. Matematik är roligt, men jag tycker inte om att läxorna vi får i matematik är för lätta.

INSPIRATION OCH UNDERVISNING

MED EN BAKTANKE. Annika Norrgård, ansvarig för planeringen av verkstäderna och resursperson på Skolresurs, hoppas att verkstäderna ska väcka deltagarnas intresse för naturvetenskapliga ämnen.

”

Jag tycker om att gå i skolan så det kändes inte alls jobbigt att komma hit på en lördag.

Li Helenius kollar anvisningarna som visas på skärmen i laboratoriet.

Elmer Ruth visar hur ett resultat av konst och matematik kan se ut, en kub han vikt på egen hand.

Sex stycken papper vikta på det här sättet behövs för att bygga en kub, visar Helena Sederholm, som är en av verkstadens dragare.

The upgrade is completed when...

– Att vika origami är inte lätt, barnen är betydligt bättre på det här än jag, säger Norrgård. Vi som står bakom verkstäderna hoppas att de ska fungera som en rolig inkörsport, att de i förlängningen ska väcka ett intresse för akademiska studier.

Norrgård viker pappersark tillsammans med den blivande vetenskapsmannen Emanuel Hernandes.

– Titta, det ser ut som en fågel, säger Emanuel och visar upp det ark de jobbar med.

Emanuel samlar information och kunskap för sin framtida bana som vetenskapsman på bästa möjliga sätt.

– Jag tycker om att vara ute och leka, säger Emanuel. Jag är väldigt bra på att springa fort.

Verkstaden lider mot sitt slut och deltagarnas nervositet är som bortblåst. Diplomen delas ut och samtliga deltagare ger verkstaden betyget “tumme upp” då de ombeds berätta vad de tyckte om en första introduktion i geometris värld.

Tillbaka till Elmer som är färdig med sin kub. Om Elmer kommer att jobba i laboratorium eller ej då han är vuxen är ännu öppet.

– Vad jag vill jobba med ändrar hela tiden, säger Elmer. Då jag var fem år ville

jag jobba i laboratorium. Sen ville jag pilot och efter det ville jag bli astronaut.

Tiden får utvisa vad Elmer kommer att jobba med då han är vuxen. En sak är säker, Elmer är en hejare på att vika kuber. ■

Barnens Akademi

- Barnens Akademi förverkligas genom ett samarbete mellan SFV och stiftelsen Brita Maria Renlunds Minne.
- Skolresurs, som är placerad vid Centret för livslångt lärande vid Åbo Akademin, ansvarar för de praktiska arrangemangen.
- De fem verkstäderna som arrangerades våren 2022 var avgiftsfria och uppdelade i två grupper, åk 1–3 och åk 4–6. I bägge grupperna rymdes 15 elever.
- Verkstäderna hade fem olika teman: Geometri med origami, Den vackra kemin, Grottmålningar, Framställ plast av mjölk och Färgglada kryddor och färgisolering.

Under träffarna lyssnar man inte bara på föreläsare, utan gör också konkreta övningar. Bilden är från nätverksträffen i SFV-huset G18 i Helsingfors förra november.

SFV fortsätter satsningen Välmående skola

Text *Christine Skogman* ~ Foto *Rabbe Sandelin*

Välmående skola är ett skolnätverk för 20 skolor på alla skolstadier från årskurs 1 upp till andra stadiet. Verksamheten inleddes hösten 2020, och innehöll sammanlagt sju träffar kring med temat välbefinnande i skolan.

På deltagarnas önskemål fortsätter nätverksträffarna hösten 2022. Gruppen samlas en dag varannan månad under två följande läsår. Det blir tio träffar med teman som till exempel mentalt välbefinnande och resurspedagogik, ledarskap i olika roller i skolan, kommunikation och samsyn kring bland annat

bedömningen, samt ungdomar och samhället.

Från skolorna deltar ledningen med ledningsgrupp, elevhälspersonalen eller skolans välmåendeteam. Upp till fem personer kan delta från varje skola. SFV står för alla kostnader förutom resor till och från Helsingfors.

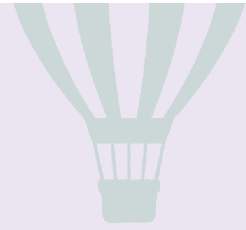
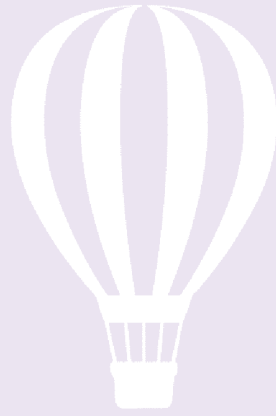
När *SFV-magasinet* går i tryck finns det ännu några platser kvar för skolor med årskurserna 1–6, 7–9 och 1–9. De skolor som är intresserade får mera information av sektorsansvarig **Niklas Wahlström** (niklas.wahlstrom@sfv.fi) som också tar emot anmälningarna. ■

Välmående skolas grundläggande verksamhetsidé

- Bygger på samhörighet.
- Värderingar: trygghet, öppenhet och förtroende.
- Program och upplägg anpassas efter deltagarnas behov.
- Aktiviteterna grundar sig på positiv psykologi och verkar stärkande för både deltagarna och skolorna i nätverket.

Nätverkets styfte är stödja skolorna i deras arbete för välbefinnande genom att:

1. fungera som kanal för ny kunskap och deltagarnas kunskaper och erfarenheter
2. fungera som inspiration och kollegialt stöd genom delkultur
3. fungera som plattform för deltagarnas gemensamma utvecklingsprojekt

En ny värld kräver nya

ATTITYDER och FÄRDIGHETER

Annette Jansson och Niklas Wahlström

KOORDINATOR FÖR SKOLNÄTVERKET HARU – SEKTORSANSVARIG FÖR UTBILDNING PÅ SFV

Den stora förändring som ägt rum i vårt samhälle under de senaste 20 åren kan med rätta jämföras med samhällsrevolutionen i slutet av 1800-talet och övergången till industrisamhället. En granskning av resultat i ekonomisk tillväxt och välbefinnande ger oss orsak att ännu vara nöjda. Finland ligger i internationella jämförelser av välfärd på nummer fyra. Vi har intagit topplaceringen som det lyckligaste landet i världen, jämlikheten hör till världens högsta, vi har ett samhälle som värnar om de svagare, och den finländska skolan har fortfarande ett gott rykte.

Men bakom dessa fina placeringar gömmer sig stora förändringar och en hotfull utveckling som ännu inte är för sen att vända. I det arbetet har den finländska skolan som institution en central roll. Men det kräver en skiftning av fokus med en ny syn på skolans uppgift.

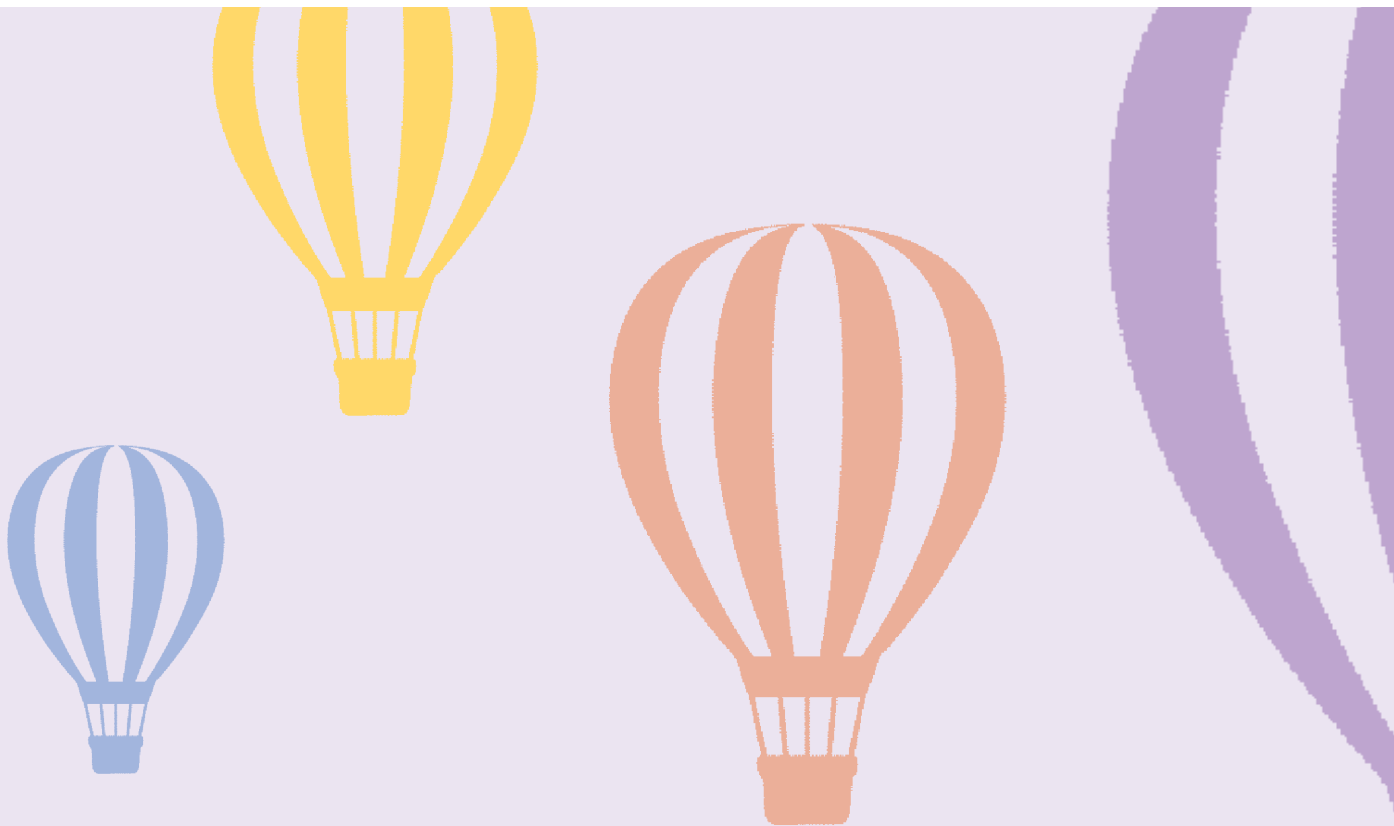
DEN STORA SAMHÄLLSOMVANDLINGEN. Övergången till 2000-talet har inneburit inte bara övergången till ett nytt millennium, men också till en i många avseenden ny, och hårdare värld. Om denna förändring berättar *Kahdeksan kuplan Suomi – yhteiskunnan muutosten syvät tarinat*, en färsk rapport över den senaste samhällsutvecklingen i Finland, utförd av fyra forskare och baserad på 350 intervjuer med finländare på 30 orter.

Kahdeksan kuplaa har, efter *Zacharias Topelius Boken om vårt land* (1875) och *Jörn Donners Uusi maammekirja* (1967), i media lyfts fram som det tredje i serien av stora verk som beskriver tillståndet i vårt land. Och som den uppdatering av bilden av Finland år 2022 av nödvändighet kräver. Det tillstånd forskningsrapporten beskriver gäller inte bara vårt eget land, utan är ett påtagligt fenomen inom hela den västerländska världen.

Liksom tidigare stora samhällsomvandlingar, såsom övergången till industrisamhället under Topelius tid, har också den senaste skett långsamt och osynligt. Det är först när den fullt slagit igenom som vi, liksom vid de tidigare omvälvningarna i samhället, fullt ser följderna av den.

Öppna marknader och ny teknologi har skapat nya möjligheter för många folkgrupper och individer, samtidigt som de har ökat pressen för andra. Nya vägar mot ekonomisk välfärd, rationalisering och framsteg kombinerat med högre krav har ändrat på både gamla samhällsstrukturer och identiteter. Omvandlingen har skapat en klyfta mellan de nya vinnarna och förlorarna. Gemensamt för de båda grupperna är ändå en större press från både om- världen, men också inifrån individen själv.

Effektivitetsidealet gäller inte bara ekonomin och produktionen, den gäller också alla enskilda individer. Dessa krav på prestationer förenar alla yrkesgrupper och människor, oberoende av plats i samhället. Såväl

företagsledaren i Esbo, tjänstemannen i Lovisa, läraren i Korsholm, som industriarbetaren i Åbo.

Känslan av nedstämdhet och kraftlöshet är allmänt förekommande bland alla folkgrupper. I samhällets mellanskikt har livets hårdhet och osäkerhet ökat misstroendet mot samhället och andra folkgrupper. Klyftan mellan dem har uppstått inte bara av olika förutsättningar att möta möjligheterna och utmaningarna, men också av avsaknad av förståelse för de andras förhållanden. Självkänslan bland de försvagade samhällsgrupperna och deras tilltro till sina egna chanser i livet har försvagats. En växande folkgrupp har gripits av känslan av att ha förlorat greppet om samhället och världen och av en hjälplöshet i försöken att styra sina liv i annan riktning. Det är i sådana samhällsklimat som populismen frodas. Det här urholkar den modell för välfärdssamhället som byggdes upp i slutet av 1900-talet säger **Anu Kantola**, professor i kommunikation och ledare för forskningsgruppen bakom rapporten.

KÄNNER VI IDAG TILL ALLA DESSA BERÄTTELSE I VÅR EGEN BUBBLA? *Kahdeksan kuplaa* är åtta olika folkgruppers berättelser om sin egen verklighet i Finland år 2022. Den berättar människors olika upplevelser om samhället och om sig själva, sett från sin egen bubbla. Det är återgivningen av vad de väntar av sig själva och andra, och om de känslor som är kopplade till den egna positionen. Den berättar om deras strävanden, och om de känslor som håller människogrupper

sammans. Känner vi idag till alla dessa berättelser i vår egen bubbla?

Finland är inte ännu i fritt fall vad gäller polarisering men enligt forskarna står vi vid ett vägska. Om vi eftersträvar en kursändring mot samhällets högre kohesion och arbete för gemensamma mål och bästa, behöver vi bekanta oss med varandras berättelser. Så främmande har de blivit för alltför många i samhället idag.

Bland de åtta berättelserna saknas ändå barns och ungas berättelser. Vi vill hävda att kraven på prestationer och oro för framtiden och för social degradering också gäller barn och unga i våra skolor. Likaså förståelsen för andra gruppers förhållanden.

FRÅGAN ÄR VILKA ÅTGÄRDER MAN I SKOLAN KAN, OCH BÖR, TA TILL FÖR ATT STYRA UTVECKLINGEN. Om vissa unga gruppers illamående berättar allt flera rapporter. Ifall vi kan se igenom de utmaningar för barn och ungas välmående som pandemin fört med sig, hittar vi de i grunden verkande orsakerna för illamående som kommer att finnas kvar, också efter att pandemin lättat och gått till historien. Det är där vi kan hitta orsaken till att det också bland våra unga finns allt fler som riskerar falla av hjulet. Frågan är vilka åtgärder man i skolan kan, och bör, ta till för att styra utvecklingen i annan riktning med högre välbefinnande, förståelse för varandra och en ljusare framtidssyn bland alla unga som mål.

Internationell forskning visar att utvecklade socioemotionella färdigheter stödjer individens välbefinnande och psykiska hälsa.

SOCIOEMOTIONELLA FÄRDIGHETER – EN KÄLLA TILL EGENMAKT OCH SAMMANHÅLLNING. Allt flera unga är idag i behov av psykisk vård, och det beror inte bara på pandemin. Trots många satsningar inom skola förekommer fortfarande mobbning och utfrysning tillika som våldshandlingarna bland unga har ökat.

Dekan vid Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier vid Åbo Akademi, **Fritjof Sahlström**, frågar i en kolumn i *Hbl* 21.1.2022 om vi idag inom skolan som en motåtgärd mot ungas behov av stöd för mentalt välbefinnande borde anställa friskvårdare. Detta för att lärarna kunde koncentrera sig på sitt arbete för kunskap och bildning. Eller om lärarnas kompetens borde breddas så att de också har de färdigheter som krävs för att möta de behov av stöd för välmående som idag finns bland unga. Han lyfter upp en viktig fråga med koppling till samhällsutvecklingen och som gäller behov av utveckling i dagens skola, men lämnar frågan obesvarad.

FÖRMÅGAN ATT FÖRSTÅ EGNA OCH ANDRAS KÄNSLOR STÖDER OCKSÅ LÄRANDET. Internationell forskning visar att utvecklade socioemotionella färdigheter stödjer individens välbefinnande och psykiska hälsa. Förmågan att förstå egna och andras känslor stöder också lärandet. En positiv inställning till oss själva och andra stärker social växelverkan och uppskattning av diversitet. Dessa är färdigheter som unga behöver i sitt framtida yrkesliv.

Men samhällsutvecklingen går i annan riktning. De nya möjligheterna till framgång i samhället har stärkt individualismen som ideal. Samtidigt som den bygger på en välkommen uppskattning för det unika och genuina, innebär den också av kamp mot andra om de möjligheter som till synes bereds var en och en. En sådan kamp försvagar samhörighet och kohesion mellan grupper.

Antalet enbarnsfamiljer ökar inom hela det västerländska samhället. I dem har barn i regel svårare att utveckla sina socioemotionella färdigheter i växelverkan med andra unga. I en värld där social media också har stor inverkan på ungas uppfattning om sig själva och andra, och där spel på nätet och Whatsapp och TikTok trängt undan mycket av tidigare fysisk växelverkan mellan unga, blir stöd för utveckling av ungas socioemotionella färdigheter en viktig fråga. Frågan om hur skolan kan stödja utvecklingen av barns och ungas

socioemotionella färdigheter är därför av stort intresse och aktuell just i rådande samhälle med de sociala bubblor som existerar.

Lärarnas fackförbund OAJ har jobbat för att få in känslokunskap och utvecklandet av ungas socioemotionella färdigheter i skolans undervisning. Goda resultat i minskad förekomst av mobbning, bättre arbetsro, stärkt gemenskap och resultat i inläring har man fått från bland annat försök i en helsingforssskola. Samma effekt lyfter OECD fram i sin rapport. Synliga och i verksamheten levande humanistiska värderingar ger positiva resultat vad gäller välbefinnande och inläring. Utvecklandet av konstruktiv problemlösning och förståelsen för konsekvenserna av ens egna handlingar motverkar mobbning och stödjer framväxten av socialt ansvar. Det är följaktligen inte förvånande att The World Economic Forum har nämnt känslokunskap som en av de två viktigaste framtidskompetenserna bland barn och unga.

Samlingspartiets riksdagsledamot **Ruut Sjöblom** har i november 2021 lämnat in ett lagförslag på ett införande av undervisning i socioemotionella färdigheter i lagen om grundläggande utbildning. Att utvecklingen av sådana redan ingår i de allmänna målen för skolornas verksamhet i gällande läroplaner säkras inte att skolorna medvetet jobbar för detta mål. Undervisning i känslokunskap bör därför enligt lagförslaget, och det medborgarinitiativ som det grundar sig på, ingå i läroplanen för att utvecklingen av empati och förmåga till samarbete inte ska grunda sig endast på skolornas egen vilja att jobba för dessa mål.

TILL DE SOCIOEMOTIONELLA FÄRDIGHETERNA HÖR FÄRDIGHETER ATT FÖRSTÅ ANDRAS KÄNSLOR OCH ANDRAS SITUATION. Till de socioemotionella färdigheterna hör färdigheter att förstå andras känslor och andras situation. Till dem hör också förmågan att kunna lyssna och samverka. Det är sådana färdigheter som behövs för att minska den klyfta som under 2000-talet vidgats mellan folkgrupper och människor. Men unga har olika förutsättningar att utanför skolan utveckla de socioemotionella färdigheterna. Det är därför viktigt att skolan tilldelas en roll där den aktivt tar ansvar för framväxten av dem, och genom möjligheter till god växelverkan med andra stödjer varje individs möjlighet att utvecklas till den bästa versionen av sig själv.

STYRKAN I VÄRDERINGAR OCH ATTITYDER. 2000-talets samhällsutveckling mot en allt mera osäker och komplex värld har gjort att många känner sig borttappade. Vad betyder det att vara människa? I våra försök att hitta mening i vårt sammanhang blir våra och samhällets värderingar en allt viktigare moralisk kompass som inte bara styr våra handlingar, men som också förenar människor och tar sig uttryck i gemensamt ansvar och engagemang. Det är sådana motvikt mot osund samhällsutveckling, ekologisk förstörelse och världspolitiska kriser som vårt samhälle idag behöver.

2000-talets samhällsutveckling mot en allt mera osäker och komplex värld har gjort att många känner sig borttappade. Vad betyder det att vara människa?

Grundläggande humanistiska värderingar är inskrivna i alla västerländska länders läroplaner. Till dem hör jämlikhet, respekt, demokrati, rättvisa, frihet, socialt ansvar, uppskattning av diversitet och inklusion. Hela vår kultur bygger på dem och på de dygder, de karaktärskvaliteter, den etik och moral och de mjuka färdigheter som är sammankopplade med dem. Vi behöver kunna tillämpa dessa värderingar i en värld som inte är svartvit. De är kompassnålen som visar oss den rätta vägen i olika situationer, dilemman och frågor. Dagens samhälle och bristen förståelse för varandra och andras situation utmanar nog dessa värderingar. I en komplex värld är det viktigt att kunna tillämpa dem i situationer och förhållanden som inte alltid är direkt jämförbara med varandra. Skolan har därför en viktig uppgift i att fostra till dessa värderingar. De lägger grunden för goda förhållanden både på individ- och samhällsnivå och inverkar på individens förmåga att i olika situationer agera rätt och för allas bästa.

I läroplanerna går man balansgång mellan uppgiften att möjliggöra ungas lärande av kunskaper och fostran genom påverkan av värderingar och attityder. Skolans uppdrag är att utgående från en holistisk människouppfattning jobba med att utveckla hela individen, men tyngdpunkterna läggs enligt

OECDs jämförelser olika i olika länder och också i olika skolor inom samma land. OECD lyfter i sin rapport över värderingars ställning i läroplanerna upp nyttan av värdegrundsarbete i skolorna och deras inverkan på en för individen gynnsam personlig utveckling gällande såväl välbefinnande, som resultat i inläring.

VI ÄR I ETT STÄNDIGT LÄROEKOSYSTEM DÄR VI UTVECKLAS I INTERAKTION MED ANDRA GENOM ÖMSESIDIG PÅVERKAN.

Utvecklingen av våra attityder börjar redan före skolåldern och fortsätter under hela vår livstid. Vi är i ett ständigt läroekosystem där vi utvecklas i interaktion med andra genom ömsesidig påverkan. Ett sådant läroekosystem är också våra skolor. De värderingar som råder bland individerna innanför skolan påverkar alla som tar del av verksamheten. I de finländska skolorna är värderingarna ofta invävda i ämnesundervisningen. Våra förhållningssätt till substansen i ämnena grundar sig på de värderingar vi vill förmedla. Visst lyfts de upp under temadagar och i annan verksamhet, men vi utgår från att skolan vid sidan av denna formella förmedling av värderingar också, och i kanske högre grad, förmedlar dem informellt via undervisningen.

SYNLIGA VÄRDERINGAR I SKOLANS VARDAG SKAPAR TRYGGHET FÖR ELEVERNA.

På grund av vår respekt för diversitet råder också i Finland olika åsikter om huruvida värderingar och etiska ställningstaganden bör vävas in i verksamheten och ta en synlig ställning i skolans vardag. Vilka ska de gemensamma värderingarna i så fall vara? Och hur bygger man en verksamhet som lyfter upp värderingar i en värld som ständigt förändras och där tillämpningen av dem inte kan vara statiska? Förutom en eventuell dragkamp om värderingarna inom kollegiet får skolorna också idag föra en ständig kamp mot de värderingar som unga omges i samhället utanför skolan såsom media, samhällsdebatten och social media.

Synliga värderingar i skolans vardag skapar trygghet för eleverna. Skolans tydliga ställningstagande för lika människovärde oberoende av bakgrund, och öppenhet för och uppskattning av diversitet, motverkar den polarisering mellan grupper och individer som hotar vår samhälles kohesion. Om värderingarna ska uppfattas trovärdiga är det viktigt att det bland lärarna, som förmedlar värderingarna via sin ämnesundervisning, råder samsyn kring dem. I annat fall är värderingarna motsägelsefulla och skapar utrymme för värdeförvirring. I sådan skolkultur föds inte förståelse för varandra.

En integration av värderingarna i undervisningen sker inte heller om inte det råder en samsyn kring skolans uppdrag som förmedlare av dem och om inte varje lärare ser det som sitt

I möten mellan människor som förstår varandra finns möjligheterna till samförstånd och kompromisser där så behövs.

ansvar att göra sin egen insats för att rotfästa dem. För att inte stå ensam för dessa värderingar bör skolorna i stödjandet av läroekosystemen söka samarbete med andra aktörer som jobbar för gemensamma mål på lokal, nationell och global nivå. Byggandet av nätverk av skolor som jobbar utgående från samma människoupfattning för samma vision och mål är också ett viktigt moraliskt stöd för skolor som vill utveckla sin verksamhet med tydliga och gemensamma värderingar som grund för all verksamhet. I sådana nätverk kan samsyn kring uppdraget, medvetenhet om värderingarnas betydelse och lärarnas kompetens i att förmedla dem och mod att göra det utvecklas.

SPRÅKET SOM MEDEL FÖR FÖRSTÅELSE OCH FREDARBETE.

PISA-undersökningarna och flera andra rapporter som förmedlar budskap om ungas språkliga färdigheter säger alla samma sak: Den allmänna språkliga nivån hos unga har sjunkit, och det har skett speciellt i de svagare grupperna i samhället.

MÄNNISKAN TÄNKER MED ORD. ALL DJUPARE PROCESSERING AV INFORMATION GRUNDAR SIG PÅ SPRÅK. Kopplingen mellan språkliga färdigheter och de socioemotionella färdigheterna är inte för alla alldeles uppenbar. Människan tänker med ord. All djupare processering av information grundar sig på språk. Inläring av abstrakt kunskap utan språk är svårt om inte rentav omöjligt. Därför går språklig utveckling och kognitiva färdigheter hand i hand.

Förståelse för andras budskap kräver möte på minst samma språkliga nivå. Ett utvecklat språk krävs också för att kunna förstå sig själv och kunna uttrycka sig själv för att göra sig förstådd. I möten mellan människor som förstår varandra finns möjligheterna till samförstånd och kompromisser där så behövs. Det är när orden tar slut som vi tar till andra handlingar för att uttrycka oss. Om samförstånd mellan människor och folkgrupper är en utmaning som ligger i tiden behöver vi förstå språkets betydelse för att kunna överbrygga de klyftor som uppstått mellan samhällsgrupperna. Att utveckla språket och andra mänskliga uttryckssätt är därför ett uppdrag som ytterligare vuxit i betydelse för skolorna. Läsuppdrag och arbete för att varje lärare, oberoende av ämnet hen undervisar, också

ska kunna verka språkstärkande, motsvarar därför i hög grad dagens behov, också ur en sociologisk synvinkel.

Gemensamt ansvar för en enad värld

It's a hard life

It's a hard life

It's a very hard life

It's a hard life wherever you go

If we poison our children with hatred

Then, the hard life is all that they'll know

Nanci Griffith, 1989

It's a Hard Life Wherever You Go berättar om en värld där dialog mellan människor saknas och där samhället är starkt gruppindelat i "vi" och "dom". De fenomen och det hårda liv Griffith skildrar i det amerikanska samhället för 30 år sedan är idag påtagliga också hos oss. Det är mot ett sådant splittrat samhälle vår skola bör verka. Vi bör se över de lagar som styr vår utbildning och skolornas läroplaner och timfördelningar. Vi behöver skolor som förstår skolans uppdrag i förhållande till samhällets behov och skolor där ansvaret för värderingarna och attityderna, utvecklandet av de socioemotionella färdigheterna samt en gynnsam språkutveckling bärs av hela skolan. Om än skolorna skulle anställa friskvårdare är stödet för utveckling av framtidsfärdigheterna och arbetet mot ett hårt liv för våra barn och den kommande generationen på allas i skolan arbetandes gemensamma ansvar. De senaste tidernas världshändelser har pekat på behovet av en värld där mänskligheten står enat upp för de värderingar och det samarbete som kan ta oss in i en trygg framtid. Nästa bok om vårt land kan vara berättelsen om ett sådant samhälle, om vi så bestämmer oss för det.

Fotnot: Skolnätverket Haru inleder sin verksamhet hösten 2022. Skolnätverket stödjer skolorna i deras arbete för utvecklingen av socioemotionella och språkliga färdigheter bland barn och unga och skolkulturer som genomsyras av synliga och levande värderingar.

Är du lycklig?

Det har än en gång rapporterats att Finland är världens lyckligaste land. Såsom tidigare har utfallet av den internationella jämförelsen väckt reaktioner och gett upphov till frågor om detta verkligen kan stämma. Som folkbildare vill jag uppmana er – lyckliga finländare – att ladda ned rapporten *World Happiness Report 2022* från nätet, komma samman i en liten grupp och bilda en studiecirkel. För att ta del av rapporten, diskutera lycka som fenomen och undra över de sätt som man använt sig av för att mäta lycka. I rapporten framgår att den lycka man sammanställer i ett medelvärde och rangordnar länder med är ett komplext fenomen. Ytterligare får man veta att vi finländare inte är på topp gällande alla aspekter av lycka. En av de många frågorna om lyckans olika dimensioner lyder ”I största allmänhet, upplever du att olika aspekter i ditt liv är i balans?” På denna fråga svarade något över 90 procent av finländarna – ja. I fråga om balans i livet är vi i världstopp.

Enligt ordböckerna refererar ordet lycka i första hand till en subjektiv upplevelse av högsta glädje och välbefinnande. I ordböcker finner man även mer dämpade betydelse för lycka, såsom belåtenhet i sinnet och tillfredsställelse med de omständigheter man befinner sig i. Lyckoforskning är ett mångvetenskapligt forskningsområde. Det finns sedan 20 år tillbaka en internationell tidskrift i temat, *International Journal of Happiness studies*. I den finner man studier med fokus bland annat på tillfredsställelse, mening och syfte med livet samt personlig tillväxt och självbestämmande.

Att ha, att älska och att vara är de tre centrala dimensionerna i Erik Allardts studie om välfärd i de nordiska länderna för ett halvsekel sedan. Även i den studeras lycka i termer av subjektiv upplevelse av att vara lycklig. Detta sker inom ramen för en modell bestående av ett antal objektiva distinktioner, såsom välfärd och livskvalitet. Dessa hänför sig till behovs-tillfredsställelse i fråga om materiella resurser samt relationer till andra människor, naturen och samhället. Det vill säga fenomen som på senare diskuterats i termer av socialt kapital och identitetskapital. Och som syftar till upplevelse av gemenskap och samhörighet samt till självkänsla och kapacitet till att förverkliga sig själv.

I samhällsvetenskapliga studier har man kunnat konstatera att lycka underbyggs av de principer och praktiker som kännetecknar den nordiska välfärdsmodellen. Den samhällseliga infrastruktur och offentlig service som vi blivit så vana vid bidrar till att göra vår vardag trygg, tillitsfull och jämlik. Trots en alltmer kritisk offentlig debatt är välfärdsservicen välfungerande, högkvalitativ och kostnadseffektiv. Om några år kommer vi att kunna ta ställning huruvida social- och hälsovårdsreformen med de nya välfärdsområdena har bidragit till vår känsla av lycka.

Forskning visar även att medborgarsamhället med dess mångsidiga verksamhetsformer och aktiviteter bidrar till meningsfullhet, välmående och livskvalitet. Föreningslivet gör oss lyckligare, påverkar vår upplevelse av att ha, att älska och att vara. Efter att i drygt i två årtionden forskat i den finlandssvenska fria bildningen vågar jag ge alla ett råd: vill du bli lycklig, gå med i en förening och anslut dig till en kör!

Petri Salo

PETRI SALO ÄR PROFESSOR I
VUXENPEDAGOGIK MED LIVSLÅNGT
INTRESSE FÖR DEN FRIA BILDNINGEN.
FOTO: PETRI SALO

”

Föreningslivet
gör oss lyckligare,
påverkar vår
upplevelse av att
ha, att älska
och att vara.

Kunskap

är nyckeln till att kunna hjälpa andra

Text & Foto: Sonja Finholm

Bakom varje missbrukare finns anhöriga. Och i många fall också barn. Genom stöd, aktiviteter och framför allt utbildning för professionella gör Ninni-verksamheten sitt bästa för att hjälpa de utsatta barnen.

Välkommen till Malax! **Lina Ulfsdotter** öppnar dörren till det gula huset en bit utanför Malax centrum. På andra sidan vägen finns rehabiliteringsenheten Pixne, och här hos Understödsföreningen för svenskspråkiga missbrukare har man siktat in sig på eftervård och på att hjälpa barn som växer upp i familjer med missbruk eller psykisk ohälsa.

Arbetet med barnen har de senaste åren utkristalliserats till en separat verksamhet – *Ninni*. Begreppet har redan hunnit bli etablerat, ett Ninnibarn är i dag den finlandssvenska motsvarigheten till de rikssvenska maskrosbarnen, det vill säga barn som vuxit upp med missbruk i familjen.

– På det första lägret för 17 år sedan sedan deltog fyra barn. I dag har vi 125 barn i våra register och fortfarande finns

ett stort mörkertal. En missbrukare eller en anhörig blir tyvärr en siffra i statistiken först när någon anmäler missbruket.

Det säger **Anette Rönnlund-Nygård**. Hon är socionom, legitimerad psykoterapeut och familjeterapeut. Hon jobbar som organisationschef på Understödsföreningen för svenskspråkig missbrukarvård och det var hon som tillsammans med sin kollega **Eva Asplund** grundade Ninni år 2005. Anette är själv ett Ninnibarn, med allt vad det innebär. Hennes pappa led av psykisk ohälsa och alkoholmissbruk och begick självmord när hon var i tonåren. Hennes kollega **Lina Ulfsdotter** har en liknande bakgrund.

FOTO: PIXABAY

Förutom att finnas där för barnen i form av stödgrupper och lägerverksamhet har Ninni riktat in sig på att utbilda professionella ute på fältet, det vill säga kuratorer, socialhandledare, terapeuter och andra som i sin yrkesroll kommer i kontakt med ungdomar. Det finns fortfarande många som inte vet hur man ska bemöta barn till missbrukare.

– Det handlar dels om praktiska saker som att upptäcka ett bakomliggande missbruk och slussa barnet vidare, men också råd för hur man ska bemöta och prata med utsatta barn. Att kunna säga att missbruk är en sjukdom och inget man behöver skämmas för och att det inte är ditt fel att din förälder insjuknat.

När Anette Rönnlund-Nygård är ute och föreläser brukar hon betona vikten av ödmjukhet och respekt. Genom att själv våga visa sig sårbar kan man lättare skapa förtroende hos de unga. Man ska vara vuxen och professionell, men samtidigt våga visa känslor.

– Den vanligaste frågan jag får är Hur ska jag våga fråga?

Svaret på det får man under den tre dagar långa Ninni-fortbildningen som ger deltagarna behörighet att själv ordna samtalsgrupper. Just nu finns det tolv utbildade Ninni-handledare och målsättningen är att de ska bli fler. I sommar ska 20 intresserade utbildas i Jakobstad och en fortbildning i Närpes är också inplanerad. Till utbildningen hör också ett skraddarsytt material och en handbok med praktiska råd och tips.

– När det gäller psykisk ohälsa har vi kommit en bra bit på vägen för att sudda ut tabun och börja lyfta upp problemet, men när det gäller missbruk är det fortfarande mycket som sopas under mattan. I Finland är andras alkoholvanor inget man pratar om. Här har vi också en viktig uppgift i att öppna upp de här frågorna, att våga fråga barnen hur de har det där hemma, säger Lina Ulfsdotter.

Missbruket håller på att ändra form. Lina Ulfsdotter säger att den traditionella alkoholisten – den medelålders mannen som sitter på en parkbänk och dricker – håller på att dö ut. I stället ser

→

”

Det finns så mycket skam inblandat när barn far illa. Många av oss vill inte se den här problematiken. Men vi måste våga öppna ögonen.

Lina Ulfsdotter och Anette Rönnlund-Nygård har båda egna erfarenheter av missbruk i familjen. I dag jobbar de med att hjälpa andra.

Det handlar om att se barnen som kommer i kläm mellan missbruk och psykisk ohälsa. Vi kan inte fixa deras föräldrar, men vi kan ge dem kraft och andningshål.

man allt yngre män och till och med pojkar som fastnar i ett drog- eller blandmissbruk. Drogerna blir allt tyngre och många lider också av psykisk ohälsa.

– Klienterna på vårt halvvägshem kan ha inlett sitt missbruk redan som 14–15-åringar, och det gör att vi får lägga mycket fokus på att lära dem hur vardagen fungerar. De behöver hjälp med praktiska saker, som hur man lagar mat och betalar räkningar, säger hon.

En av utmaningarna inom missbrukarvården är det stora mörkertalet, speciellt bland flickor och kvinnor. I statistiken är män överrepresenterade, men det betyder enligt Lina Ulfsson inte att det saknas kvinnliga missbrukare – tvärtom.

– Men vi talar inte om kvinnor som missbrukar, och de vågar sällan söka hjälp. Men vi vet att det finns lådvinsmammor som inte längre kan kontrollera sitt missbruk och därmed också barn som hamnar i kläm.

Även för Lina Ulfsson och Anette Rönnlund-Nygård och deras kolleger gäller det att ständigt utvecklas och ta till sig nya metoder. Forskningsmässigt är vård av barn till missbrukare fortfarande en ganska ny sak och det finns mycket att lära. Lina har precis avklarat en fortbildning i stress- och traumamodellen, medan Anette fördjupat sig i hur man jobbar med barn inom familjen via en utbildning hos den svenska stiftelsen Children's Program.

– Barn till missbrukare är ingen homogen grupp, de är alla olika individer och behöver olika slags hjälp. Därför är det viktigt för oss att ha en så stor verktygsback som möjligt. Utbildning är viktigt, det är tack vare den och tack vare att även professionella ute på fältet fått tillgång till kunskap som Ninni-verksamheten kunnat utvecklas till vad den är i dag, säger Anette Rönnlund-Nygård. ■

Ninni

- Finns till för barn och unga som har föräldrar med missbruk eller psykisk ohälsa. Målsättningen är att stärka självkänslan, bryta det sociala arvet och ge barnen verktyg för att må bra.
- Verksamheten riktar sig till barn i svenska Österbotten och på Åland, och ordnas i form av samtalsgrupper, läger och olika aktiviteter.
- För professionella som jobbar med barn och unga erbjuds fortbildningar och konsultation.
- Grundades av Anette Rönnlund-Nygård och Eva Asplund 2005.
- Drivs av Understödsföreningen för svenskspråkig missbrukarvård och har sitt kontor i Malax. USM har fem anställda, varav tre stycken jobbar med Ninni.

Så jobbar Ninni med fortbildning

- Utbildning för professionella ordnas på tre olika plan:
- Ninni gruppleddarutbildning. För personer som är intresserade av att själva dra samtalsgrupper för ungdomar.
- Att upptäcka, ta till tals och slussa vidare. Fortbildning som riktar sig till arbetsplatser som önskar få fler verktyg för att känna igen barn och unga som hör till målgruppen. Denna utbildning lämpar sig även för personal inom pedagogisk verksamhet.
- Ninni – för de bortglömda barnen. Ett infotillfälle för elever i högstadiet och studerande i andra och tredje stadiet där man kommer ut till skolan och berättar om hur det är att växa upp i en familj där det finns beroende eller psykisk ohälsa.

Ninnis 6 D

- Det är inte ditt fel att din förälder insjuknat.
- Du kan inte fixa din förälder.
- Det är inget att skämmas för – det är en sjukdom.
- Du är inte ensam – det finns andra som har det som du.
- Det finns hjälp.
- DU är värdefull.

Med hjälp av Vännerna

Children's Program

Delmål: Professionella organisationer

Beviljat ändamål: Personalutbildning i Children's Program, som arrangeras första gången i Finland.

Bidragmottagare: Understödsföreningen för svenskspråkig missbrukarvård rf

Beviljat belopp: 4.800

Tidsperiod: 10.1.2022–30.11.2022

Förväntat resultat: Personalen på USM rf ges möjlighet att utbilda sig till ledare i Children's Program, ett licenserat program med instruktörer utbildade av Hazelden Betty Ford Center. Programmet bygger på Ph.D Emmy Werners forskning om resiliens och motståndskraft och ger teoribakgrund och pedagogiska verktyg för att stödja och hjälpa barn i missbruksmiljö. Children's program är ett drogförebyggande och hälsofrämjande program för barn i åldern 7–12. Som ett resultat av bidraget kan föreningen ordna verksamhet för barn i lågstadiet.

Fånga ögonblicket

Mycket har förändrats på förbluffande kort tid. Under mitt liv finns det inga egentliga motsvarigheter till den förtätade och dramatiska händelsekedjan de tre senaste åren. Vardag och fest – i den mån man alls kan tala om festliga stämningar längre – har präglats av en bultande oro. Från pandemi och ett nedstängt samhälle till kriget i Ukraina och samtidigt en klimatkris, som skulle kräva globala insatser på en nivå som världens ledare förmodligen aldrig kan enas om.

Det är lätt att förtvivla. Jag minns att jag som tonåring gärna lät mig sjunka in i pessimism, medan jag frossade i Erik Johan Stagnelius ödesmättade diktning: ”Förruttelse, hasta, o, älskade brud, att bädda vårt ensliga läger! Förskjuten av världen, förskjuten av Gud, blott dig till förhoppning jag äger”. Men de till synes mörka raderna om graven som ”den blodade jordens” fridfulla motsats ingav en paradoxal känsla av trygghet. Inga riktiga faror hotade den nordiska idyllen, krig i vår närmiljö var sedan länge historia.

Helt annorlunda ter sig dagens verklighet. Finns det längre rum för begrepp som tillit, förvissning, gemenskap?

Jag är inte alls förvånad över att många unga drabbas av ångest och brist på framtidstro. Är det någon mening i att utbilda sig? Vad spelar det för roll hur man tillbringar sin stund på jorden om allt ändå är en färd allt djupare in i existensens svarta hål?

Men det kommer alltid en ny sommar! Hoppet är det sista som överger människan, sägs det. Det må vara en sliten fras, men den har en djup innebörd. Ur olycka och nöd gror trots allt nya drömmar och visioner.

Vi behöver bara betrakta hur ukrainarna under våren trotsade den ryska våldsmakten, ofta i närkamp med döden. I tragedin växer samtidigt tron på att allt en gång ska förändras, att de onda krafterna måste ge vika.

Just nu är det viktigare än någonsin att ta tillvara de stunder av frid som ändå unnas oss.

En försommarkväll följer jag svanarnas flykt i sundet, låter sinnet bäras av deras tunga vingslag, uppåt och vidare mot alla odds.

Det är nästan vindstilla, solen glittrar i vattenspegeln, en förrymd forell hoppar mot ljuset. En ensam seglare styr mot väster. Jag söker min älskades hand och håller den hårt.

Det är vår värld, vårt ögonblick av evighet.

Gustaf Widén

ÄR JOURNALIST OCH FÖRFATTARE

”

*Ur olycka och nöd
gror trots allt nya
drömmar och
visioner.*

Vänskolprojektet

Ska vi bli vänner får fortsättning

Text Rabbe Sandelin ~ Foto: Lars Kastilan

*Erfarenheterna från SFV:s och Svenska nu:s vänskoleprojekt **Ska vi bli vänner** var så positiva, att det nu blir en fortsättning. Projektet, som genomfördes läsåret 2021–2022 hade som syfte att sänka tröskeln för vänskoleverksamhet över språkgränsen. I projektet deltog nio par skolor, med det uttryckliga målet att ta fram goda modeller för fungerande vänskoleverksamhet. Skolorna valdes bland de 29 skolor som ansökt om att få komma med i projektet.*

Under projektets slutseminarium i Helsingfors i maj kunde de deltagande vänskolorna berätta om, och utbyta erfarenheter. Gemensamt för berättelserna vara att vänskoleträffarna och aktiviteterna varierar ganska mycket till sitt innehåll. Det beror främst på att skolorna som deltog i projektet är så olika; vissa vänskolor är högstudier, medan andra är gymnasier. Vissa har geografiskt långt mellan varandra, medan andra verkar på samma ort. Några är vana med vänskoleverksamhet sedan förr, för andra var det första gången.

De deltagande lärarna tycker ändå att de i stort fått med sig hela skolan och skollärdningen i projektet, även om vissa språklärare kände att de i praktiken fick dra största delen av lasset. Bland den övervägande majoriteten av de deltagande skolorna finns ändå ett stort intresse att fortsätta verksamheten. Och eniga var alla deltagare om att det är nyttigt att vara med i ett nätverk, bland annat rektor **Robert Backman** från Norra Korsholms skola.

Projektchef Mikael Hiltunen. FOTO: RABBE SANDELIN

– Vi har ju redan i många år haft utbyte med Niittyлахden koulu i Joensuu. Då man hållit på en tid börjar man förstås fundera på hur länge det ska fortgå, och om man kan hitta en nytändning. Men det blev definitivt ett lyft med det här projektet, och med de ekonomiska möjligheter som SFV kunde erbjuda. Strukturerna har blivit tydligare, liksom arbetsfördelningen mellan rektorerna och lärarkåren.

Matti Pussinen från Niittyлахden koulu säger att huvudsyftet för dem är att visa att svenskan är en del av det finska samhället.

– Tanken är inte att utbytet ska resultera i perfekta svenskakunskaper, utan att öka nyfikenheten och vänskapskontakterna. Något fastnar alltid, och eleverna är inte de samma de varit redan efter ett tre dagars utbytesbesök. Och så tycker jag det är viktigt att det i Finland sker utbyte även i västlig-östlig riktning, inte bara söderut.

Pandemirestriktionerna ställde förstås till det en del, då skolorna skulle börja planera träffar och besöksresor. Å andra sidan hade man också sedan stor nytta av att lära sig använda de virtuella verktygen.

Aino Pitkäniemi från Helsinge Gymnasium i Vanda och **Ilona Halttunen** från Tampereen yliopiston normaalkoulun lukio i Tammerfors inledde verksamheten med tre virtuella träffar då man planerade utbytesresor och byggde färdiga grupper bland eleverna.

Deltagarna i slutseminariet samlade på gruppbild. Skolorna i vänskoleprojektet är mycket olika: några är högstudier, andra gymnasier. Vissa ligger geografiskt långt ifrån varandra, andra verkar i samma stad.

– De allra flesta eleverna var aktiva och tyckte att de var roligt att vara med, speciellt de som deltog i planerandet av resorna. Och ungdomarna var uppfinningsrika då Teams inte ville fungera, och de själva smidigt gick över till WhatsApp.

– Under resorna var eleverna ”guider” för varandra. Tröskeln att använda det andra inhemska sjönk bland eleverna, och de lärde sig både om sina egna hemtrakter och den ort där vänskolan ligger.

I vänskoleverksamheten mellan Karis svenska högstadium i Raseborg och i Kosken koulukeskus i Imatra användes även traditionell brevväxling.

– Utvärderingen med eleverna visade att de uppskattade vänskoleprogrammet som skedde utanför de vanliga lektionerna. Några elever fortsatte brevväxlingen även efter projektets slut. Fast de fysiska mötena blev ibland lite för spännande för 13-åringarna, och några föll bort.

Katedralskolan och Puolalanmäen lukio i Åbo hade andra utmaningar. Puolalanmäen koulu är rejält större,

så det var inte så lätt att fixa gruppstorlekarna. Men de positiva upplevelsorna är stora, eleverna vågar använda det andra språket, och det var enkelt att fixa träffar då skolorna ligger fysiskt nära varandra.

Korsholms gymnasium har haft vänskoleverksamhet sedan 2017 med Ylöjärven lukio. Rektor **Joakim Bonns** betonade att vänskoleverksamheten inte bara var ett språkutbyte.

– Besöket i Tammerfors med övernattningsprogram visade hur mycket detta även är kulturutbyte, eftersom faktiskt väldigt få av våra elever hade varit i Tammerfors tidigare.

I framtidsplanerna finns nu att göra en gemensam resa till Umeå.

Projektchef **Mikael Hiltunen** från *Svenska Nu* presenterade den lärarutvärderingsenkät som gjordes med de deltagande skolorna. Höga poäng fick vänskoleprojektets strukturella upplägg, med täta och väl förberedda lärarkontakter före och under utbytesperioderna. Bara i en enda kommentar kom det fram att projektets mål inte uppnåddes, då

tillräckligt engagemang bland den ena skolans elever inte kunde hittas.

Även de nätverksträffar som SFV arrangerat under projektets gång fick stor uppskattning. Kommentarer gällande fortsättningen poängterade åter vikten av god gemensam planering, men även att eleverna kanske kunde tas med i planeringen i ett tidigare skede.

Några skolor upplevde också att vänskoleprojekt kanske lämpar sig bäst för lite äldre elever – de tycks ha lite lättare att spontant skapa kontakter till den andra vänskolas elever. Vissa deltagare efterlyste lite mer kunskap och inspiration för hur ett vänskoleprojekt ska ”marknadsföras” till eleverna på bästa sätt.

Då projektet nu går vidare lanserade Mikael Hiltunen tanken på att nätverksträffarna framöver delas upp på olika nivåer, så att de bättre betjänar de olika skolornas behov.

– Vi har märkt att en enda modell inte kan appliceras på varje årskurs, man måste hitta de egna sätten.

En elevenkät pågår fortfarande. ■

Cim Dahlle

vann Arvid Mörne-tävlingen

Text Christine Skogman ~ Foto Anders Karlström (Cim Dahlle), Tyra Wingren, privat (Stella Michael)

Med diktsviten **Havets kvarnar** vann Cim Dahlle från Åland Svenska folkskolans vänners (SFV) skrivtävling för under 30-åringar, Arvid Mörne-tävlingen. Tävlningen gällde i år dikter och sammanlagt 137 bidrag skickades in. Jorunn Lavonius från Åland fick andra pris och tredje pris gick till Henrika Biström, Åbo. Amanda Aumanen, Vasa, och Stella Michael från Hyvinge fick hedersnämmande.

Priset stärker självförtroendet. Det är ett trevligt bevis på att man faktiskt kan, och att texterna håller även utanför min egen skrivmaskin. Nu är det bara att köra på och kanske låta mina icke-musikrelaterade texter ta mer plats än de gjort hittills, säger Cim Dahlle om första priset i tävlingen.

Cim Dahlle har skrivit mer eller mindre hela livet, i olika former som ändrat med åren.

– Min första dikt skrev jag när jag var sex år och den handlade om liknelsen mellan en apelsin och en snöflinga. Intelligent innehåll? Kanske inte. Djupt? Mycket.

De senaste åren har Cim jobbat på en novellsamling. Men efter tretton aktiva år i musikbranschen vet hon hur svårt det kan vara att leva enbart på kultur.

– Men jag kommer nog alltid att skriva oavsett om det blir i form av konst, musik eller som publicerad författare.

Cim Dahlle gillar att vända på stenar och skrapa på ytor och fasader. Vardagen, annorlunda levnadssätt och det som samhället oftast blundar för och stänger ute låter hon ta plats och inspirera.

– Ibland blir det ljust, ibland mörkt med en snudd på becksvalt – men oftast med mycket värme och humor ändå.

Vad ska du göra med prispengarna?

Investera i en ny gitarrförstärkare, skaffa mig *Kiss* första vinyl originalpress och sy in en del av vinsten i madrassen, säger Cim Dahlle.

Jonas Ellerström, juryns ordförande, berättar att nivån på årets skörd av dikter generellt är god. Trots att enskilda bidrag sticker ut, finns det ingen lika tydlig trend som den antingen reportageartade eller fikcionaliserade behandlingen av coronapandemin bland förra årets prosa-skribenter.

– Prosaformen lockar fram mer av samtidskommentar, liksom av sökande bakåt i tiden. Det stora temat för dikterna i år, liksom tidigare år när det gäller yngre författare, är svårigheterna att bli vuxen, att hitta sig själv och sin plats i livet.

Juryn söker både kraft och intensitet i uttrycket, som språkskicklighet och förmåga att behandla ett ämne eller ett stilläge. Det goda bidraget visar oftast just omsorg om både innehåll och form.

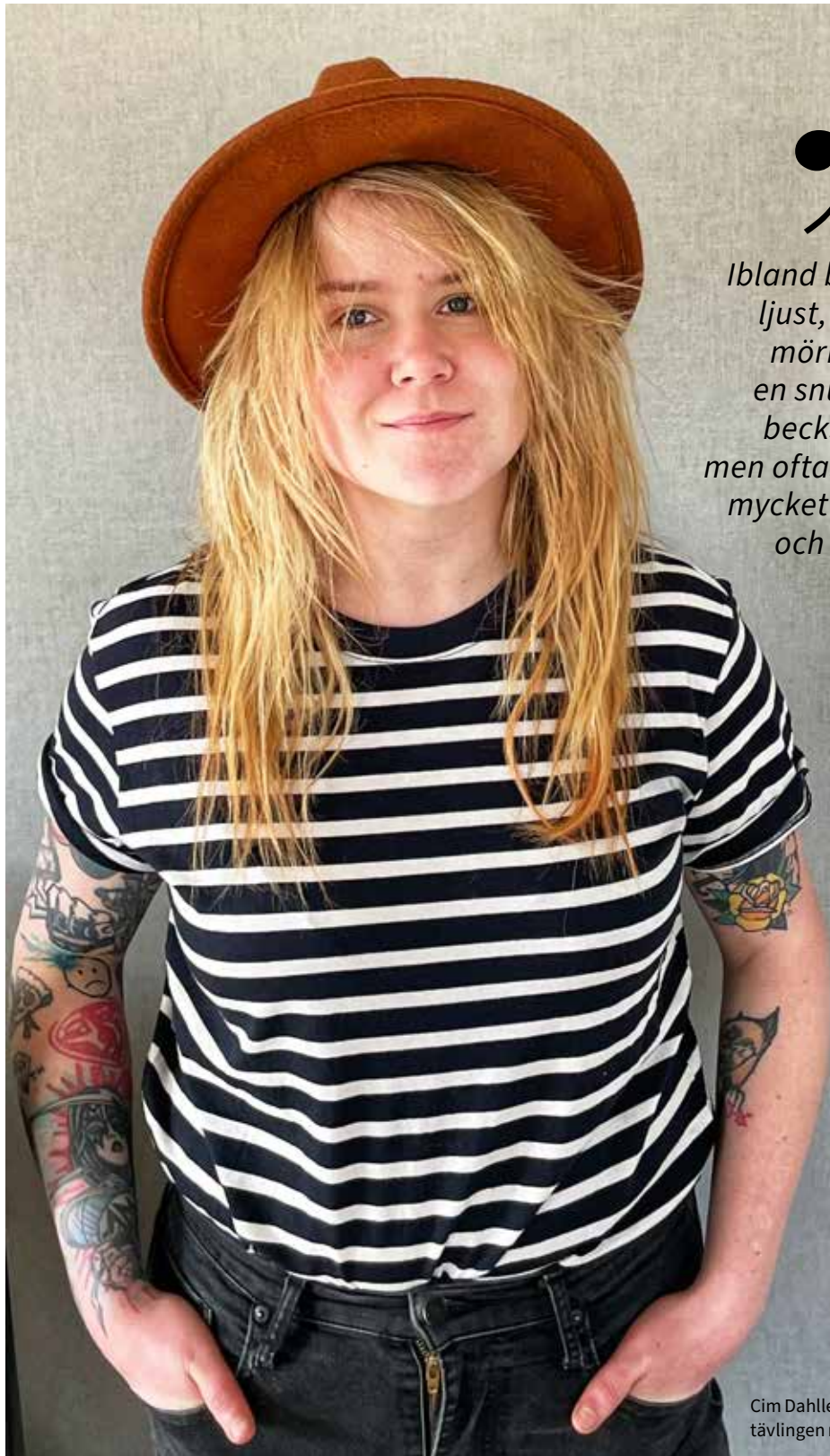
– Det är den litterära kvaliteten på de enskilda texterna som avgör. Vi i juryn försöker se till att de pris som delas ut speglar bredden bland bidragen.

Arvid Mörne-tävlingen arrangerades 15.10.2021–15.1.2022. Juryn bestod av författaren, litteraturvetaren Jonas Ellerström (ordförande), författaren Karin Erlandsson och litteraturvetaren, kritikern Ylva Perera.

JURYN'S MOTIVERINGAR. Första pris, 5 000 euro, går till Cim Dahlle, Tranvik Sund, Åland, för diktsviten *Havets kvarnar* som med grafisk skärpa i detaljerna tecknar en alkoholistvardag med blandmissbruk, bakfyllor, AA-möten, återfall, pengabrist och en avgrunds djup ensamhet. Svärtan hade kunnat bli outhärdlig om inte framställningen burits av en sprakande energi och språket haft sådan fin närhet till rockkulturens rytmer och rekvisita. Poesin spräcker än en gång mörkret och släpper in ljuset.

Andra pris, 3 000 euro, går till Jorunn Lavonius från Åland, bosatt i Malmö, för en anarkistisk men samtidigt disciplinerad diktsvit präglad av intellektuell hunger, humor och maktanalys. Med samtalspartners som Michel Foucault, Donna Haraway och SJ:s kundtjänst rör vi oss genom digitala vildmarker där sex är en transaktion och närvaro något riktigt osäkert. Stilen är chattspråksliknande och komprimerad, men den värld som texten öppnar är stor.

Tredje pris, 2 000 euro, går till Henrika Biström, Åbo, för en diktsvit som undersöker en tillvaro där berättelser är förbjudna och poesi är ett beroende. Med mörk underton leker poeten fram en fiktiv verklighet med Orwellska drag. Diktsviten tänjer på gränserna och vågar använda humor för ett beskriva en värld

”

*Ibland blir det
ljult, ibland
mörkt med
en snudd på
becksvart –
men oftast med
mycket värme
och humor
ändå.*

Jorunn Lavonius,
andra pris.

Henrika Biström,
tredje pris.

Amanda Aumanen,
hedersomnämmande.

Stella Michael,
hedersomnämmande.

Cim Dahlle vann Arvid-Mörne-
tävlingen med diktsviten *Havets kvarnar*.

som egentligen inte ligger så långt borta från vår egen.

Ett hedersomnämmande går till **Amanda Aumanen**, Vasa, för en diktsvit om utforskande, nattliga äventyr och natur. Dikterna zoomar in och ut mellan världsrymden och vallmons håriga ben och rymmer

blinkningar såväl till **Edith Södergran** som till **Astrid Lindgren**. Med samma intensitet gestaltas både en oro över att känna sig liten och hafsigt och ett trotsigt hopp om att trots allt höra till världen.

Ett hedersomnämmande går till **Stella Michael**, Hyvinge, för en diktsvit om att

greppa ett instrument – flöjten – som en livlina. Här tecknas sorgen över en anhörigs död: en dynamisk rörelse går genom diktjagets kropp som spelar, springer, klär sig och hukar vid kistan. En svit med tyngd och lätthet, brus och klang, som rör sig genom nuets många lager. ■

Se intervjuer med pristagarna och läs motiveringarna på sfv.fi/2022.

*SFV:s pris, medaljer
och vistelsestipender 2022*

**MIRJAM KALLAND,
KAJSA DAHLBÄCK
OCH JAAN SIITONEN**

fick SFV:s stora pris

Den 20 april uppmärksammade SFV insatser för utbildningen, kulturen och fria bildningen på svenska i Finland. Vi delade ut utmärkelserna under vår- och utdelningsfesten i SFV-huset G18 i Helsingfors. Läs motiveringarna på www.sfv.fi/2022.

Text *Christine Skogman*

FOTO: PIA PETTERSSON

FOLKBILDNINGSPRISET. I nästan 30 år har **Mirjam Kalland**, professor i småbarnspedagogik vid Helsingfors universitet, forskat i barns och ungas välmående. Då forskningsbanan startade på 1990-talet handlade forskningen bland annat om hur den ekonomiska recessionen, som Finland då befann sig i, drabbade barnfamiljerna.

– Barnfattigdomen och barnskyddsfallen ökade. Det är delvis samma trender som vi ser idag, säger Mirjam Kalland, men det finns också nya orsaker.

Hon lyfter upp de nya fenomenen i barns uppväxtmiljöer; nätets och de sociala mediernas närvaro i vardagen, som kan vara destruktiva för barns utveckling och trygghet.

– Vi vuxna behöver vara alerta, följa med vad som händer, och stärka barns trygghetsfärdigheter både hemma och inom småbarnspedagogik och skola.

Den pågående pandemin har drabbat barn och unga på olika sätt. Forskningen visar på ett ökat illamående och på en ökad känsla av ensamhet bland barn och unga. Men Mirjam Kalland vill också lyfta fram en annan konsekvens.

– Det finns en del barn, unga och familjer som, åtminstone i början, mådde bättre. Pandemin lugnade ner en kanske alltför hektisk vardag och bidrog till bättre prioriteringar inom familjelivet.

Vi lever i en tid där historiska händelser avlöser varandra – först pandemin och nu kriget i Europa. Mirjam Kalland påminner om att vi vuxna kan stödja barnen i deras utveckling och ingjuta hopp för framtiden genom att prata med dem.

– Genom att inte överföra sina egna

Mirjam Kalland
FOTO: TAGE RÖNNQVIST

Kajsa Dahlbäck
FOTO: TAGE RÖNNQVIST

Jaan Siitonen
FOTO: TAGE RÖNNQVIST

Folkbildningspriset, Kulturpriset och Brobygggarpriset.

känslor av otrygghet på barnen, utan istället fråga barnen vad de funderar på, och tillsammans reflektera över det som bekymrar dem, hjälper vi barnen att hantera den information de nås av. Samtidigt är det viktigt att skydda barn från grymheter, särskilt destruktivt är våldsamt bildmaterial.

Kalland berättar att vi också kan stärka tilliten genom att hålla fast vid trygga rutiner och skapa trevliga saker att se fram emot i den nära framtiden, så som en utflykt med matsäck.

– Barnen behöver också få känna aktörskap, och det kan man erbjuda genom att beskriva vad man kan göra, till exempel delta i insamlingar via pålitliga organisationer.

KULTURPRISET. Då Kajsa Dahlbäck hörde barockmusik uppfört med tidsenliga instrument för första gången som 18-åring på en CD, blev hon fullkomligt såld.

– Musiken var både rytmisk, luftig och melodios. Det kändes som om allt utgår från stillhet men är samtidigt fullt av liv. Jag upplevde att jag hade kommit hem, och precis så har det förblivit. Barocken känns som mitt musikaliska modersmål.

För 20 år sedan då Kajsa Dahlbäck studerade kyrkomusik vid Sibelius-Akademien ville hon specialisera sig på barocksång, men det var inte möjligt att studera det i Finland.

– Det var en mästartkurs med Dame Emma Kirkby år 2005 som blev det egentliga startskottet för min specialisering. Studierna vid Sibelius-Akademien var en väldigt bra grund.

Barockmusiken är just nu inne i ett uppsving ute i världen och genom bland annat *Vasa Baroque*, som Kajsa Dahlbäck grundade 2013, vill hon erbjuda högklassisk tidig musik till den finländska publiken.

– Barockmusiken har utvecklats via pionjärerna i flera årtionden, och har nu gått från en liten subkultur till mainstream. Publiken upplever att barockmusik är lätt att ta till sig och att den är ganska befriad från en elitistisk stämpel.

Under pandemin har Kajsa Dahlbäck inte varit rädd att sticka ut näsan. Hon har skrivit till beslutsfattare för att uppmärksamma dem på frilansmusikernas tillvaro och på att deras arbetstillfällen drastiskt minskat.

– I grunden är jag sångerska, och så kommer det att förbli. Men jag upplever också att jag har en förmåga att leda, skapa arbetsplatser och bana en väg framåt för branschen. Jag känner att det är mitt medmänskliga ansvar att ta till orda då det är något som inte stämmer.

BROBYGGGARPRISET. – Det har varit mycket tal om identiteter och identitetspolitik i Finland. Men den identitet som vi ännu inte talar om är den finskspråkigt finlandssvenska.

Det säger Jaan Siitonen, initiativtagaren och verksamhetsledaren för Språkambassadörerna. Han ser en förbättring bland finskspråkiga vad gäller attityden till det svenska språket. Via jobbet träffar Jaan skolelever, men också vuxna som bemött sina fördomar och lärt sig svenska.

– Det är inspirerande att höra och se hur många dörrar och möjligheter – oftast alldeles överraskande – som språket har öppnat för dem. Det svenska språket har helt enkelt gjort deras liv bättre.

Jaan Siitonen menar att svenskan just nu har momentum som delvis beror på

de omständigheter vi finländare tvingas leva i.

– Jag vill påstå att större kunskaper i svenska är en säkerhetsfråga. Finland behöver Sverige och Norden, kanske mer än någonsin. Ju fler finländare som vill lära sig svenska, desto bättre är det för Finland.

Språkambassadörerna är människor som bär på unika berättelser om hur de lärt sig svenska och vilka dörrar språkkunskapen har öppnat för dem. Hittills har sammanlagt 140 språkambassadörer delat med sig av sina berättelser till över 25 000 elever. Jobbet som verksamhetsledare känns meningsfullt för Jaan Siitonen, eftersom varje skolbesök förbättrar attityderna och språkklimatet i Finland.

– Jag är mycket stolt över allt vi har åstadkommit. Vår senaste undersökning visar att endast 10 procent av skoleleverna har en negativ inställning till svenskan och att totalt 93 procent av lärarna vill ha en språkambassadör på nytt besök. Lärarna önskar också att vår verksamhet blir en permanent del av språkinläringen.

Jaan Siitonen uppmanar alla svenskspråkiga i Finland att bli språkambassadörer, till exempel genom att meddela på sociala medier att man kan tänka sig fungera som språkmentor och regelbundet träffa någon som vill prata svenska.

Själv talar han enbart svenska med många av sina finskspråkiga vänner. Han vet nämligen av egen erfarenhet att man helt enkelt måste börja våga prata. Och strunta i att man gör fel.

– Det är jättefint att se när folk blir av med rädslan för språkfel. Det är nästan magiskt.

Folkbildningsmedaljen

Folkbildningsmedaljen har sedan SFV:s 80-årsjubileum 1962 delats ut till en eldsjäl som spridit kunskap och bildning genom ett ideellt engagemang på svenska. Till medaljen hör en prissumma på 2 500 euro.

Göran Backman, kulturskapare inom historia och musik, pensionerad rektor, Oravais. Genom sitt brinnande engagemang inom Oravais historiska förening har Göran Backman tillsammans med välvilligt hjälpanande händer byggt upp en tidsbeskrivande historisk miljö som återspeglar livet i Oravais på 1700- och 1800-talet. Turister och skolklasser besöker årligen denna beaktansvärda plats och tar del av dramapedagogiska upplevelser på området i form av tidsresor, äventyr och guidningar.

Christoffer Holm, manusförfattare, skribent och doktorand, Åbo. Som skicklig manusförfattare har Christoffer Holm och hans team genom sina teater- och filmprojekt lyckats få människor att stanna upp, ifrågasätta och se på det förflutna och vår samtid ur nya perspektiv. Dokumentärfilmen om *Harparskoglinjen* har idag nått runt en halv miljon finländare. Genom den och övriga dokumentärhistoriska film- och teaterprojekt förmedlar Christoffer Holm en bildningsgärning både till allmänheten och skolorna.

Tomy Karlsson, pensionerad redaktör, Hangö. Som en sann lokalhistoriker har Tomy Karlsson skrivit otaliga böcker i form av bildverk, bokserier, forskningsböcker och en humoristisk upplaga om östersjöskepparen **Arthur Fagerström**. För stunden arbetar han med sin tjugosjunde lokalhistoriska *Hangöbok*, del femton i serien *Hangö i tiden*, en redigerad sammanställning av material som ingått i lokaltidningen från 1891. Hans helhjärtade engagemang har påtagligt bidragit till att värna hemortens historia.

Ulf Långbacka, kördirigent, kompositör, Åbo. Dirigenten och musikvetaren Ulf Långbackas långvariga arbete för Florakören och Brahe Djäknar, med den klingande studentsången i Vårdbergsparken under hans ledning, har redan i sig skrivit ett viktigt kapitel i den finländska musikhistorien. Med kompositioner som operan *Henrik och Häxhammaren*, *Mässa i Mångfaldens tid* samt ett stort antal körverk som framförts både i Finland och utomlands har Ulf Långbacka även etablerat sig som en kompositör av rang.

Monica Rosendahl, företagare, Borgå. Som initiativtagare till grundandet och bevarandet av Postbacken, backstugusittarområdet i Illby, är Moncia Rosendahl själen bakom oräkneliga talkoarbeten, hantverkardagar och teaterprojekt i detta unika friluftsområde. Genom sina många förtroendeuppdrag arbetar Monica metodiskt för det svenska språket i regionen. Återupplivandet av Runebergsfirandet i hemstaden Borgå räknas som ett av hennes mest betydande specialprojekt.

Hagforsmedaljen

FOTO: PIA PETERSSON

Hagforsmedaljen har sedan SFV:s 100-årsjubileum 1982 delats ut som erkänsla för förtjänstfull gärning till förmån för den svenska kulturen och det svenska språket i Finland. Till medaljen hör en prissumma på 2 500 euro.

Anna Brummer, sjukhusmusiker, Helsingfors. Med musiken som redskap möter Anna Brummer empatiskt och osjälviskt människor i slutskedet av deras liv. Med sitt lugnande och pragmatiska förhållningssätt, har hon kommit att bli en stöttepelare både för anhöriga och patienter. Föreställningen *Vid livets gräns*, som synliggör musikens betydelse på en sjukhusavdelning, är ett av de mest betydande uppdrag Anna Brummer genomfört. Hennes värdefulla insatser lämnar ingen oberörd.

Siv Björklund, professor, Eugmo. Siv Björklunds forskning inom två- och flerspråkighet, där det svenska språket ingår som ett av språken, har varit banbrytande. Hon var med och startade språkbud i svenska i Finland och hennes doktorsavhandling var även den första inom just detta ämne i Finland. Sedan dess har Siv Björklund arbetat med att hitta innovativa och motiverande sätt att undervisa i och på svenska för elever med annan språklig bakgrund.

Peter Lindbäck, landshövding, Ödkarby, Åland. Peter Lindbäck är och förblir en sann förespråkare för både den kulturella och den språkliga gemenskapen mellan det fasta Finland och Åland. Hans mångsidiga insatser för samarbete, i kombination med lokalpolitiska engagemang och fokus på speciellt åländska ungdomars fortsatta universitetsstudier på fastlandet, gör Peter till en betydande brobyggare mellan Åland och Finland.

Pavel Petrov, fri skribent, historiker, Helsingfors. Pavel Petrov vet av erfarenhet vad språk- och kulturintegration betyder för en människas nya liv i ett nytt land. Ursprungligen från Ryssland anlände han till Finland som tonåring, lärde sig i första hand finska men insåg snabbt fördelarna med att lära sig svenska, som han började studera på egen hand. Idag helt tvåspråkig är Pavel en av eldsjälarna bakom Svenska.fi, en förening för invandrare som vill integreras på svenska och i större utsträckning ta del av den finlandssvenska kulturen.

Carola Sjöblom, biträdande rektor, Jakobstad. Carola Sjöblom, den drivande kraften bakom ett mångårigt biblioteks- och läsprojekt, som med tiden involverat allt fler lärare och ämnen förtjänar med fog epitetet ”En tyst slitvarg med helhetstänkande och som inte ger upp”. Skolbiblioteket i Sursik bär idag Carolas fingeravtryck som ett exceptionellt välfungerande och modernt skolbibliotek. Den välbesökta nordiska skolbibliotekariekonferensen på Hanaholmen år 2009 var ett av Carolas hjärteprojekt, där hon och hennes team av frivilliga eldsjälur jobbade för att förverkliga en högklassisk och internationell konferens.

Svensklärarypris

Svenskläraryrisen på 5 000 euro delas ut till i finska utbildningsenheter verksamma lärare, som inspirerat och motiverat sina elever eller studerande till studier i svenska, ökat kunskapen om och intresse för de nordiska länderna, nordisk gemenskap och samarbete, och/eller främjat samarbete mellan svensklärare inom olika gemenskapsformer och nätverk för att främja utvecklandet av undervisning, läromaterial, utbildning eller fortbildning.

Sanna Huuskonen
Gymnasielärare
Lahden lyseo, Lahtis

Marketta Keisu
Lektor i svenska
Haaga-Helia, Helsingfors

Maritta Mielty
Lektor
Polisyrykeshögskolan,
Tammerfors

Janne Mämmi
Lektor
Koulutuskuntayhtymä
Tavastia, Tavastehus

Johanna Säiniö
Lektor i svenska,
Espoonlahden lukio,
Esbo

Skrivarstipendium för lärare

Kursen Lärare skriver arrangeras 25–29.7.2022 på Biskops Arnö. Stipendiet ges i år till **Christina Mickos**, lektor, Lovisa gymnasium, Lovisa och **Sandra Lillqvist**, ämneslärare årskurs 6–9, Grundskolan Norsen, Helsingfors. Christina Mickos och Sandra Lillqvist visade i sina ansökningar stort intresse för att skriva om utbildningspolitiska frågor och hade en klar uppfattning om för vem de skriver och i vilka forum texterna kan publiceras. Christina Mickos och Sandra Lillqvist är kända som driftiga lärare med vilja att påverka i samhällsaktuella debatter.

SFV:s vistelsestipendier

Biskops Arnö

Rosanna Fellman, poet, Åbo. Estradpoeten och skribenten Rosanna Fellmans uppkäftiga spoken word-influerade dikter blottar samhällets marginaler och avigsidor. Ständigt beredd att sparka uppåt, skriver Fellman innerligt passionerad, politisk och privat dikt med kraft att ruska liv i läsaren.

Bejarholmen

Vistelsen på Bejarholmen ges till lärare. Perioden 15.5–14.7.2022: **Agneta Lundmark**, pedagogisk sakkunnig, Helsingfors och **Sara Razai**, S2-lärare inom Helsingfors stad, Helsingfors. Perioden 16.7–15.9.2022: **Minna Beijar**, förskolelärare i språkbad, daghemmet Lokki, Kyrkslätt.

Lillholmen

Vistelsen på Lillholmen kan sökas av kulturarbetare, bibliotekarier och lärare inom fria bildningen. Perioden 15.5–14.7.2022: **Inga-Lill Leskinen-Sundqvist**, språklärare i svenska som främmande språk, Borgå. Perioden 16.7–15.9.2022: **Gunnar Högnäs**, informatiker, Åbo.

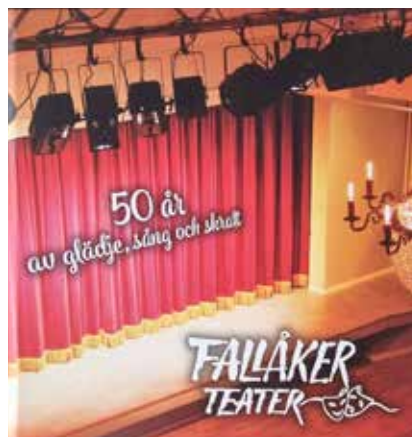
Från Fallåker teaters jubileumskavalkad

Fallåker 50 år

Fallåker Teater, inhyst i Fallåker UF:s ungdomsföreningshus i Bemböle, Esbo, firar i år femtio år av oavbruten teaterproduktion. Jubileumsåret till ära satte man i mars upp en jubileumskavalkad, 50 år av sång, glädje och skratt, och gav även ut en 50-årshistorik, skriven av mångåriga föreningsmedlemmen Iwe Ekström, som själv spelade på Fallåker i 15 år.

Fallåkers teaterhistoria räknas från 1972, även om det spelats teater på Fallåker tidigare. Men det var år 1972 som den regelbundna verksamheten kom igång, och sedan dess har det spelats teater på Fallåker varje år. Ibland har teatern hunnit med två uppsättningar per år, emellanåt har populära pjäser gått i flera år. Fallåker utmärkte sig tidigt med operetter och musikalerna under en tid då de inte spelades på andra teatrar.

Storsuccéer som *My Fair Lady* 1981–1983 kunde till och med spelas med fyra föreställningar i veckan. Från och med 1980-talet blev även farser en del av Fallåkers varumärke. Sammanlagt har det blivit 45 pjäser, drygt 1460 föreställningar och en publikmängd på över 250 000 människor.

Teaterns grundare och största profil Jarl "Jalle" Åkerlund hann denna vårvinter spela med i tre av jubileumskavalkadens föreställningar, innan hans krafter tog slut i den långa kampen mot leukemi. Söndagen den 27 mars stod Jalle ännu på scenen på Fallåker och sjöng duetten *Älskar du mig ur Spelman på Taket* med sin livspartner Ingegerd.

FALLÅKERFONDERNA. I samband med att lägenheten Fallåker med en donation år 2001 överfördes till SFV, bildades Fallåkers fond, att förvaltas av SFV för att enligt statuterna "upprätthålla svenskspråkig ungdoms- och kulturverksamhet i mellersta Esbo", samt "stöda verksamheten på Fallåker [...] så länge det bedrivs på svenska". År 2003 fonderade Fallåkers ungdomsförening 30 000 euro att förvaltas som Fallåkers Teaters fond. www.fallaker.fi ■

Föreningsresursen upprätthålls av SFV:s studiecentral och där hittar du fakta, tips, råd och svar på frågor gällande olika aspekter av föreningsliv i Svenskfinland. www.foreningsresursen.fi

Stefan Andersson

FÖRENINGSEXPERT

Hybrid- eller distansmöten i föreningar

Pandemin har begränsat möjligheterna till fysiska möten i föreningar. Ännu till 30.6.2022 gäller Lagen om en temporär ändring av föreningslagen för att tillåta undantag i mötesbestämmelserna. Efter det gäller i princip Föreningslagen och föreningens stadgar när man ordnar möten.

Regeringen har nu avgett en proposition till Riksdagen (nr 47/2022) om ändring av föreningslagen. Ändringarna syftar till att underlätta distansdeltagandet också i framtiden och gäller medlemmarnas beslutande- och rösträtt, möteskallelser och beslutsförfarande. Målet är lagen ska träda i kraft 1.7.2022.

I denna proposition föreslås det att föreningslagen ändras så att det varaktigt blir tillåtet, med hjälp av datakommunikation eller med annat tekniskt hjälpmedel att delta i ett föreningsmöte. På distans kan en medlem under mötet fullt ut utöva sina rättigheter. Yttranderätten ska kunna utövas muntligen. Jag vill påpeka att vi här talar om föreningsmöten som är möten för medlemmarna. Styrelsen i en förening kan ordna sina möten hur den vill.

Möjligheten till distansdeltagande kan uppdelas i två huvudgrupper, hybridmöte eller distansmöte.

Hybridmöten ordnas såväl på en fysisk plats och med distansförbindelse för dem som valt det alternativet. Styrelsen eller föreningsmötet kan besluta om att ordna ett hybridmöte utan att det nämns i föreningens stadgar. Men föreningen kan också i sina stadgar begränsa eller förbjuda att hybridmöten ordnas. Styrelsen beslutar också om hur mötet ska gå till.

Den andra nya möjligheten är att ordna **föreningsmötet helt på distans** utan fysisk mötesplats.

För att ett dylikt möte ska kunna hållas förutsätts det enligt förslaget att bestämmelser om detta finns i föreningens

stadgar. Föreningen måste alltså eventuellt ändra sina stadgar om man vill övergå till fullständiga distansmöten. Många föreningar har redan distansmöjligheten inskriven i sin stadgar.

För såväl hybridmöten som distansmöten gäller att rätten att delta och rösträckningens riktighet kan kontrolleras på ett sätt som kan jämföras med förfarandet på ett traditionellt möte. Alla föreningsärenden kan behandlas på dessa möten, också de som nämns i § 23 i föreningslagen.

I syfte att främja möjligheten att delta på distans föreslås det dessutom att en medlems anmälan om deltagande på distans under vissa förutsättningar ska vara bindande. Därigenom blir det lättare för föreningen att dimensionera platsen för mötet och övriga behövliga resurser enligt det faktiska behovet. Föreningen får också rätt att kräva en elektronisk adress av mötesdeltagarna för att kunna kontakta dem vid eventuella tekniska problem under mötet. Dessa adressförteckningar lyder under dataskyddslagen.

Vidare finns det i lagförslaget bestämmelser om vad som måste ingå i möteskaelsen, kallelsetider med mera. Föreningsresursen återkommer med närmare information när laget godkänts.

Föreningsmöten kan i framtiden ordnas på följande sätt:

- Traditionellt fysiskt möte
- Som hybridmöte med både fysisk plats och distansdeltagande
- Som renodlat distansmöte utan fysisk mötesplats

§ 2 ENLIGT SFV:S STADGAR

Svenska folkskolans vänner rf:s syfte är att främja svenskt bildningsarbete i Finland genom att understöda utbildning och bibliotek, bevilja studieunderstöd samt stödja andra former av finlandssvenska bildnings- och kultursträvanden.

MEDLEMMAR I UNDERSTÖDSFÖRENINGEN FÖR SFV PER 17.5.2022

6 629_{st}

MEDLEMMAR I SVENSKA FOLKSKOLANS VÄNNER PER 17.5.2022

340_{st}

SFV:S FONDER

422_{st}

ANTALET KURSER SOM ORDNADES 2021 I SAMARBETE MED SFV:S STUDIECENTRAL

684_{st}

TOTALA ANTALET KURSER REGIONVIS

ÖSTERBOTTEN	295 kurser
ÅBOLAND	45 kurser
NYLAND	344 kurser

TOTALA ANTALET DELTAGARE I KURSERNA

11 245 personer

ANTAL CIRKLAR OCH CIRKELDELTAGARE

45 cirklar, 346 deltagare

SFV:S MÅL UNDER STRATEGIPERIODEN 2022–2024

UTBILDNING

1. SFV vill uppnå högre välbefinnande inom utbildningen genom

- ökade kunskaper hos undervisningspersonalen om de faktorer som stödjer välbefinnande och motverkar illamående, mobbning och utanförskap bland barn och unga.
- utvecklade exekutiva färdigheter som stöder välbefinnande bland barn, elever, studerande och lärare.
- organisations- och verksamhetsmodeller som stöder kollegialt stöd och goda arbetsgemenskaper.
- förstärkning av hållbart ledarskap i läroinrättning

2. SFV vill uppnå jämlikhet i utbildningen genom

- utvecklandet av stöd som främjar lika förutsättningar att lära.
- pedagogiska arbetsmetoder som stöder individanpassade läroprocesser och som sporrar individen att fullt utnyttja sin egen potential att lära.
- utvecklandet av lärandeanalytik som stöder differentiering, personlig handledning och utveckling av elevernas metakognitiva färdigheter.

KULTUR OCH BIBLIOTEK

SFV vill uppnå ökat intresse för, kunskande om och mångfald inom konst och kultur genom

- ökat samarbete mellan den grundläggande konstundervisningen och läroinrättningar (småbarnspedagogiken, den grundläggande utbildningen, andra stadiets utbildning eller folkhögskolorna)
- ökat samarbete mellan kulturaktörer, bibliotek och läroanstalter
- kompetensutveckling som stärker lärarnas undervisning i konstämnen eller stärker integrering av konstämnen i andra ämnen.
- kulturupplevelser för barn och unga med koppling till läroprocesser.

FRI BILDNING

SFV vill genom den fria bildningen uppnå ett starkare engagemang och en bredare bildning, för att skapa en positiv förändring som motkraft till samhälleliga utmaningar. Det kan ske genom

- kunskapsdrivet fokus på social, kulturell och ekologisk hållbarhet.
- ökad delaktighet, inkludering och engagemang i nyskapande verksamhet.
- att stärka demokratin och motverka polarisering.
- att nå ut till och engagera nya målgrupper.
- att främja digital inkludering och medverkan.

STUDIECENTRALEN

SFV vill uppnå en starkt bildningsidentitet och -medvetenhet inom föreningslivet genom att

- medvetandegöra och synliggöra bildningen och läroprocesserna i föreningslivet,
- utveckla och sprida pedagogiska verktyg och tillvägagångssätt,
- utveckla mångsidiga lärmiljöer,
- fokusera på utfall, påvisbara effekter och genomslag samt
- utveckla och sprida beprövade koncept kring lärande.

Ansök om bidrag:
sfv.fi/bidrag

FRI ANSÖKNINGSTID

Vi tar emot ansökningar och delar ut allmänna bidrag kontinuerligt. Du kan ansöka om bidrag för projekt vars verksamhet är i linje med de målsättningar som SFV har för nuvarande strategiperiod. Mer information: www.sfv.fi/bidrag

KOM MED I SFV!

Som medlem får du SFV-magasinet, SFV-kalendern (SFV:s årsbok), och som ny medlem en bok ur SFV:s skriftserie. Dessutom får SFV-medlemmar rabatt på böcker från Schildts&Söderströms. Medlemskapet i Understödsföreningen för Svenska folkskolans vänner kostar 15 euro/år. Skriv in dig på webbsidan www.sfv.fi/medlem, ring 045-121 08 64 eller skicka e-post till sfv@sfv.fi.

Adressförändring

Meddela oss din nya adress via www.sfv.fi/medlem

DONATIONER OCH TESTAMENTER

Vill du vara med i vårt bildnings- och kulturarbete? Din donation hjälper oss att fortsättningsvis stärka utbildning, kultur och fri bildning på svenska i Finland.

Kontakta kanslichef Johan Aura, johan.aura@sfv.fi eller 040-3559 935.

SVENSKA LITTERATURSÄLLSKAPET I FINLAND (SLS)

VARA MÄNSKA**KERSTIN SÖDERHOLM I URVAL***Utg. Pieter Claes & Elisa Veit*

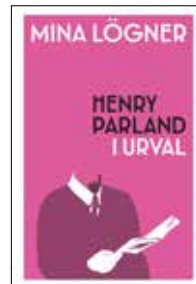
ISBN 978-951-583-565-9

115 s., inbunden

Cirkapris 15 euro

Köp våra böcker i Vetenskapsbokhandeln i Helsingfors: tiedekirja@tsv.fi eller +358 9 635 177.

■ Modernisten Kerstin Söderholm (1897–1943) bidrog med en annorlunda röst: hon vänder sig inåt, utforskar jaget, relationen till andra och sin plats i världen. Texter ur Söderholms diktsamlingar och dagböcker arrangeras runt fyra positioner: jag, du, han och det – beroende på vart poeten vänder blicken. ”vara mänska” öppnar dörren till ett mångfacetterat, och delvis förbigånget, författarskap.

MINA LÖGNER**HENRY PARLAND I URVAL***Utg. Pieter Claes & Elisa Veit*

ISBN 978-951-583-564-2

106 s., inbunden

Cirkapris 15 euro

Köp våra böcker i Vetenskapsbokhandeln i Helsingfors: tiedekirja@tsv.fi eller +358 9 635 177.

■ Om modernisten Henry Parland (1908–1930) skulle skriva i dag, skulle han vara en Twitter- eller Tiktokpoet. Hans texter är ofta korta och strösslade med skarpa observationer. Han sätter ord på en ung persons ångest och osäkerhet, och får 1920-talet att kännas överraskande nära. En nervositet och spänning finns under ytan, men också mycket humor, och ett ständigt flörtande med lögn och sanning.

FÖRLAGET SCRIPTUM

MIN PAPPA VAR EN ALBATROSS*Arlette Starck*

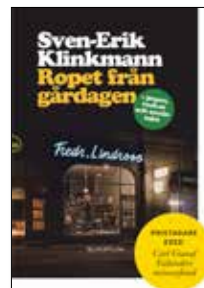
ISBN 978-952-7005-87-3

285 sidor, inbunden

Pris 28,90 e

Köp på www.boklund.fi

■ Rolf Lindström inleder som nittonåring sin sjömansbana. Året är 1927. Han får hyra som jungman på fyrmasten s/v Lawhill och sedan på s/v Hougomont. Han rundar Kap Horn fyra gånger. Hans liv tar slut 1950 på s/s Karhula utanför Hollands kust. Livet ombord på segelfartygen med resor, hamnar och lastning har getts en autentisk inramning med hjälp av fackexperter, dokument och bildmaterial.

ROPET FRÅN GÅRDAGEN**POPEN, ROCKEN OCH SEXTIOTALET***Sven-Erik Klinkmann*

ISBN 978-952-7005-84-2

296 sidor, häftad

Pris 33,90 e

Köp på www.boklund.fi

■ Ropet från gårdagen – popen, rocken och sextioalet är om författarens förhållande till sextioalet när han var ung och just den musiken betydde mycket för honom. Mer än femtio år senare ville han undersöka sitt förhållande till musiken idag och om den fortfarande hade någon relevans i hans och hans generations liv. Boken belönades med Carl Gustaf Elanders minnesfonds pris år 2022.

SLEF-MEDIA

GRAVPLUNDRARNA EN ROMAN OM UPPSTÅNDELSEN

Kristian Nyman

ISBN 978-952-5578-87-4
344 sidor
Pris 22 e
Köp på www.slef.fi/slef-media

■ I Gravplundrarna leds lokaltidningsjournalisterna Erik Strömberg och Johan Kattilakoski in på ett dramatiskt uppdrag som antar globala proportioner. Frågan är vad som egentligen hände med Jesu kropp efter den skamfyllda och plågsamma korsdöden. Var den tomma graven resultatet av ett gudomligt ingripande – eller följderna av tidernas största kupp?

TIO LIKNELSER HOS LUKAS

Bengt Djupsjöbacka

ISBN 978-952-5578-90-4
88 e, mjukband
Pris 15 e
Köp via slef-medi@slef.fi eller
www.slef.fi/slef-media

■ Jesus använde sig ofta av liknelsen när någon Guds rikes hemlighet skulle förklaras. Och det är inte konstigt, eftersom berättelser ur det levande livet väcker vår nyfikenhet och stämmer oss till eftertanke. I "Tio liknelser hos Lukas" utlägger prosten Bengt Djupsjöbacka tio av de liknelser som återfinns i evangeliet enligt Lukas. Välkommen att genom det jordiska blicka in i det himmelska."

LITORALE

AMOR FATI

Tom Sandqvist

ISBN 9789527224496
400 sidor
Rek. pris: 32,90
Köp på litorale.fi eller i bokhandeln

■ "Amor fati" (Kärleken till ödet) är en berättelse om uniformer och begär, krig och drömmar som går i kras. Det måste ha varit strax innan vinterkriget bröt ut som underrättelseofficeren vid högkvarteret i S:t Mickel steg in på apoteket i Kontiolahti och bländades av flickan bakom disken. Besatt av att möta henne på nytt ägnar han hela sitt liv åt efterforskningar som tar honom till inte bara det finska inbördeskriget, det estniska frihetskriget, vinterkriget och fortsättningskriget. Amor fati är också en berättelse om relationen mellan fiktion och verklighet, författarlögner och spaningsarbete. Upplösningen blir en överraskning.

DET LÖNAR SIG INTE ATT TIGA

Annika Gustafsson-Flinck

ISBN 9789527224465
388 sidor
Rek. pris: 32,90 €
Köp på litorale.fi eller i bokhandeln

■ Butiken i Pernå ägs av den färgstarka familjen Sundström. Kärlek, avund och tystnad avspeglar sig på de följande generationerna i byn. Annika Gustafsson-Flinck är klasslärare på dagarna och författare på kvällarna. Boken är en fristående fortsättning på "Det kallas att leva".

FÖRLAGET M

GLÖM BORT DIN SAKNAD

Ann-Luise Bertell

ISBN 9789523334526
300 sidor, inbunden
Cirka pris 30 euro
Köp i bokhandeln eller
via www.forlaget.com

■ Det är femtiotal i världen men i den leriga byn i Österbotten är allt som det alltid har varit. En familj flyttar hem från Kanada men återkomsten blir inte som de har hoppats. Korna förfrysar sina klövar i lagården, mammas hattar måste gömmas bort vinden, jobbet på banken som pappa hade blivit utlovad infinner sig aldrig. En roman om en by, en å och dess invånare, sedd med ett barns klara blick.

GULBETOR & RICOTTAMOLN

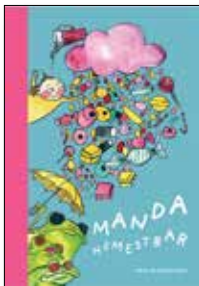
EN RECEPTSAMLING FRÅN MITT HEMMAKÖK

Tara Junker

ISBN 9789523334588
283 sidor, inbunden
Cirka pris 30 euro
Köp i bokhandeln eller
via www.forlaget.com

■ Ny inspiration till grön vardagsmat! Matinspiratören Tara Junkers receptsamling för livsnjutare utgår från hennes egna matminnen och rena råvaror som är lätta att hitta i varje affär. Tyngdpunkten ligger på grönsaker men här finns också läckra rätter på fisk och skaldjur. Junkers matlagningsfilosofi utgår från hennes bakgrund som näringsexpert, men det allra viktigaste är förstås att njuta!

LABYRINTH BOOKS AB

MANDA HEMESTRAR

Tanja Aumanen

978-952-5986-39-6
28 sidor hård pärm
Pris 22 e
Köp i bokhandeln eller direkt från:
<http://www.labyrinthbooks.fi/>

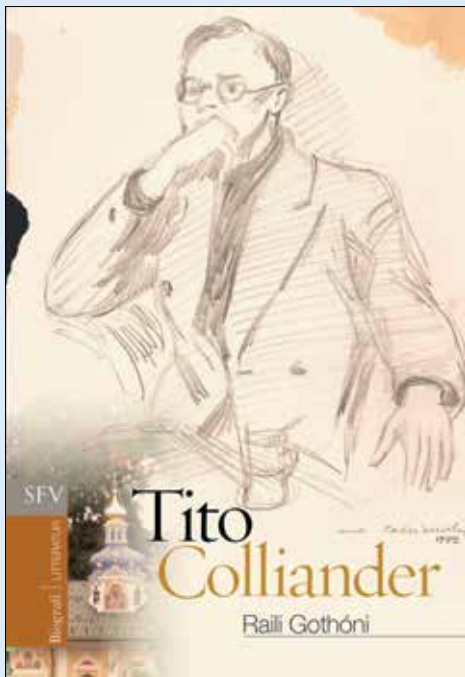
■ I bilderboken Manda hemestrar får man följa med på en fartfylld och spännande hemester där närområdet upplevs från ett helt nytt perspektiv. Manda är en finurlig fyraåring som drömmer sig bort från den tråkiga vardagen. Hon vill att livet ska vara ett äventyr tillsammans med mamma och Robban. Med fantasins hjälp reser de iväg på hemester och upplever sin närmiljö på ett helt nytt sätt.

ABC-POESI

Tanja Aumanen

ISBN 978-952-5986-36-5
58 sidor hård pärm
Pris 22 e
Köp i bokhandeln eller direkt från:
<http://www.labyrinthbooks.fi/>

■ Hennes bok, ABC-poesi, är en barnbok som riktar in sig på läsfärdighet. ABC-poesi är en bilderbok med korta, rytmiska texter enligt bokstavstema för barn från tre års ålder fram till skolåldern. Illustrationerna har hållits enkla och humoristiska, men är ändå genomarbetade med stor vikt på färg och estetik. Alla illustrationer är gjorda för hand, vilket också fått synas i boken.

ISBN: 978-952-7076-50-7

Skrifter utgivna av Svenska folkskolans vänner –
volym 228

SFV:s biografiserie, nr 19

SFV:s biografiserie

Tito Colliander

MÄNNISKAN BAKOM BÖCKERNA

TITO COLLIANDER

Raili Gothóni

Författaren Tito Collianders (1904–1989) sannings-letande och hans kritiska inställning till banala svar på existentiella frågor tilltalar också dagens människor med en aktualitet som vägrar blekna. Hans själv-biografier – men också hans romaner – återspeglar barn- och ungdomsåren i S:t Petersburg, svältåret efter ryska revolutionen och vandringsåren i Europa. Han sammanflätar platser, tider, åldrar och generationer okronologiskt och osystematiskt till en helhet som undflyr entydiga tolkningar.

Bokens författare Raili Gothóni målar inte bara upp en heltäckande bild av Collianders personliga livsföring, utan också av den om-givande kultur och tidsanada som han skildrar i sina verk.

Läs mer om alla 19 SFV-biografier över finlandssvenskar som inte får glömmas bort, beställ och betala på www.boklund.fi.

Eller ring in din beställning: 044-3788 363.

Fråga även efter böckerna i bokhandeln.

**EN BOKÄLSKARE
HAR ALLTID SÄLLSKAP**

Samla dina vänner, grannar, bekanta eller kolleger och starta en bokcirkel idag! Anmäl bokcirkeln till SFV:s studiecentral och få ett bokcirkelbidrag på 100 euro.

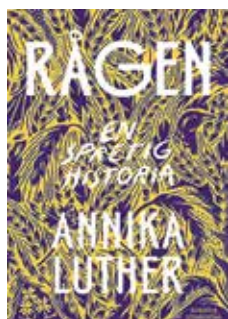
Läs mer på sfv.fi/bokcirklar.

På webbsidan hittar du också 10 tips på hur du leder en cirkel där alla trivs.

Litteratur som skaver och smeker, roar och oroar

NYHETER FRÅN S&S

ANNIKA LUTHER

Rågen

En spretig historia

En fängslande berättelse om rågens kulturhistoria.

ZANDRA LUNDBERG

Konsten att inte hitta sig själv på Bali

Det här är en bok för alla som någon gång funderat borde jag bara säga upp mig och dra till Bali?

MERETE MAZZARELLA

Den violetta timmen

Mazzarella skriver om sorg, syskonskap, och familjemönster efter brodern Martins – en av de första öppet homosexuella i Finland – död, våren 2021.

ANNA-LENA LAURÉN & PETER LODENIUS

Ukraina

Gränslandet

En brännande aktuell nytugåva med ett nyskrivet förord av Anna-Lena Laurén. En del av bokens intäkter går till Unicef och hjälpen i Ukraina.

SANNA TAHVANAINEN

Vad gör fjärilar när det regnar?

En roman med thrilleraktigt sug om en kvinna som försöker hålla sig flytande i en allt mer kvävande relation.

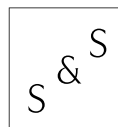

AMANDA CHANFREAU & SOFIA CHANFREAU

Giraffens hjärta är ovanligt stort

En magisk berättelse om Vega som bor på Giraffön och hennes jakt efter sin mamma. En bok om att längta efter en familj.

SFV-medlemmar får 45 procent rabatt på alla böcker på litteratur.sets.fi. Använd kampanjkoden Aktie123.

SCHILDTS & SÖDERSTRÖMS

FOTO: WIKIMEDIA

Kan du Svenskfinland?

Av *Jesper von Hertzen*

- 1 Varifrån kommer idrottsföreningen BK-46?
- 2 Vilken politiker föddes i Jakobstad den 7 januari 1964?
- 3 Vad heter journalisten, nyhetsankaret och mediepersonen som var programvärd för TV-programmet Uutisvuoto, Nyhetsläckan, åren 1998–2010 samt år 2019?
- 4 Stafettkarnevalen går traditionellt av stapeln i slutet av maj. Är årets upplaga den 40:e, 50:e, 60:e eller 70:e karnevalen?
- 5 På tal om Stafettkarnevalen. Vilken är den mest berömda tävlingen vid sidan om alla löpgrenar?
- 6 I vilken gren vann Jussi Olkinuora guld i vinter-OS i Peking tidigare i år?
- 7 Vilken berömd finlandssvensk gestaltades på vita duken av Laura Birn i en film som utkom år 2020?
- 8 Vad heter föreningen, vars devis är Snille och snaps, som årligen arrangerar de finlandssvenska mästerskapen i nyskrivna snapsvisor?
- 9 I vilket anrikt börsbolag har släkterna Ehrnrooth, Fromond och von Julin traditionellt hört till de största ägarna?
- 10 Vilken svenskspråkig dagstidning utkom åren 1860–2014?

Karis / Anna-Maja Henriksson / Peter Nyman / 60:e / Hejarlackstävlingen / Ishockey / Helene Schjerfbeck / Finlandssvenska Rimakademien / Fiskars / Borgåbladet

C-VITAMIN	SOM EN STRUT	PROVINS I KANADA	FÖRST I GREEKISKAN	BMA 2022
→				TITTA
FÖR- VIRRAD				
↗	SAMMANSTÄLLNING	ULLA NILSSON	MINNESFÖRLUST	VIRKE
	VÄRK-MEDICIN METALLIGT MINERAL			
VÄTENBEHÅLLARE FÖR FISKAR	VRESIGA VINST	KONST PÅ LATIN ENGELSKT POJKNAMN	HETS-ÄTANDE	MYCKET LITEN
↓				LÄGGER SKYT
DÄR SES SKYTTEL-TRAFIK			FLICK-NAMN HÄR DEN SOM ÄR GLÖMSK	EFTER HIN IÖLAND RUMS-VÄXT
TIDE-VARV		IVER	ORT I SMÅLAND FINNS I VENEDIG	OCH
		SCEN	YTER-LIGARE TRIVAS	GRUND-ÄMNE
↖	DÄR GÅR SEGRAREN VIDARE KVINNLIG KRIGARE			RANSON AN-TECKNA
FÄGEL				HÄNDA
ITU	LÄGG-KÄRL FÖR-ÄLSKAD		SPRÄK KENNY EVERETT	SIST I BREV KNUTET TRAD-ARBETE
↖			DEL AV SAMISK DRÄKT CENTI-METER	RIKT-NING
PRECIS				ONÖDIG TYNGD
				SKALLA FÖRTIDA PELARE
FRISK	OMFAM-NING GOTLÄNDSK HÄST		SUMP-MARK	RIKS-REVISIONS-VERKET
↓		INSEKTS-GIFT	EN VÄXT ISRÄNNÄ	TRAD FLYGANDE TEFAT
ÖDES-GUDINNA		ERBIUM	NUMMER	SJUK-DOM
DYRBART TYG			DÄR UTDELAS PRIS	
STÄT-HÄLLA-REN				NY I SAMMAN-SÄTTNING
				FÖRE-FALLA
				TÄV-LING
				PÅSTÄR

NAMN: _____

ADRESS: _____

E-POST/MOBILNUMMER _____

Vinsten för kryss 2-2022 är två SFV-biografier. Skicka in lösningarna senast 9.9.2022 till SFV:s redaktion, Annegatan 12 A 24, 00120 Helsingfors. Märk kuvertet "Kryss". Du kan också skanna eller fota din lösning och e-posta den på redaktion@sfv.fi. Skriv in dina uppgifter på själva krysset - vi sparar endast bilden i vårt utlottningssystem, inte uppgifter du uppger i e-posten.

SUDOKU ENKEL

	6				5			
5	9		8		2	3		
2	1				3	8	6	
8				9		5		2
			4		7			
7		1		2				3
	8	5	7				2	6
		3	2		6		5	4
			5				3	

SUDOKU SVÅR

1	3				6			
9							2	
		8				7	1	3
		4		6			9	
			7		9			
	5			2		3		
4	8	5				1		
	1							7
			5				8	4

KRYSSLÖSNING 1/2022

Sammanlagt 106 svar lämnades in. Fru Fortuna gynnade denna gång **Else Stenfors** i Vanda. Vinstböckerna torde vara framme.

HUR DRAR VI VINNARNA I KRYSSSET?

1. De svar som kommit per epost sparas, och förses med en löpande numrering som fortsätter numreringen av de lösningar som kommit brevledes.

2. Summan av antalet lösningar förs in i en slumpgenerator, som drar ett tal mellan 1 och antalet inlämnade svar. På så sätt har alla lösningar lika stor chans att vinna utlottningen.

ANAGRAMJAKTEN

I de lustiga rubrikerna gömmer sig en rubrikrad i tidningen (alltså inte nödvändigtvis hela rubriken). Antalet bokstäver är det samma, men ordantalet kan variera. Specialtecken som frågetecken eller talstreck finns inte med. Vi delar inte längre ut vinstböcker för rätta svar i anagramjakten - deltagarantalet blev för litet. Skicka alltså inte in några rätta svar. Anagramjakten fortsätter som tidsfördriv.

BILAFFÄRENS KVINNORÄTT SNÅR VIGT

OFÄRDIGHET HETTE CITY DARR

LÅGKALORIDIETENS LAND NOTEN REN

SKOLMOGNAD ITU GILLAD

YTBEHANDLINGARS INTERIÖRS ÖRFILEN MED

LÖSNINGAR

ANAGRAM FRÅN NR 1/2022

DEMAGOGINS BARSKÅP - SMÅBARNSPEDAGOGIK • SID 34

ADEPT INTIM MIN - MITT I PANDEMIN SID • 32

SÅKLART POSERADES POSÖRER - PEDERSÖRESKOLOR SATSAR PÅ • SID 28

SPECIALFALL GRUSAR VARANN - ANSVARSFULLA PLACERINGAR • SID 12

SEOULS MUSIK BOMB - SIBBO SKOLMUSEUM • SID 48

HYBRID - ELLER DISTANSMÖTEN I FÖRENINGAR • SID 50

DIGITAL UNGDOMSKOL • SID 16

DEN INTERNATIONELLA SKOLGÅRDEN SID • 25

ATTITYDER OCH FÄRDIGHETER • SID 30

SKA VI BLI VÄNNER FÄR FORTSÄTTNING • SID 40

ANAGRAM 2/2022

SUDOKU ENKEL

3	6	8	1	7	5	2	4	9
5	9	4	8	6	2	3	1	7
2	1	7	9	4	3	8	6	5
8	4	6	3	9	1	5	7	2
9	3	2	4	5	7	6	8	1
7	5	1	6	2	8	4	9	3
4	8	5	7	3	9	1	2	6
1	7	3	2	8	6	9	5	4
6	2	9	5	1	4	7	3	8

SUDOKU SVÅR

1	3	2	8	7	6	5	4	9
9	4	7	3	5	1	6	2	8
5	6	8	9	4	2	7	1	3
3	7	4	1	6	5	8	9	2
8	2	1	7	3	9	4	6	5
6	5	9	4	2	8	3	7	1
4	8	5	2	9	7	1	3	6
2	1	3	6	8	4	9	5	7
7	9	6	5	1	3	2	8	4

VIT-
MÅRÅR
T
HÅLLA
VÄTAN
FRÅ
MÅR
TALJA
B
STUSS
PARA-
PET
M
PÄNDI-
RÅG
M
TNG
B
R
Ö
D
A
U
S
A
M
U
S
I
K
K
Å
R
L
O
K
M
I
L
I
T
B
A
R
D
O
T
K
A
R
I
C
I
A
L
E
K
E
R
A
M
I
K
D
D
T
L
S
O
V
P
I
E
R
I
E
N
R
I
S
K
R
E
D
I
T
A
L
N
L
E
N
S
T
O
R
B
O
K
T
V
K
A
L
L
A
N
D
S
A
N
S
A
L
P
O
S
E
N
U
I
V
A
L
O
F
L
A
G
F
R
A
N
S
K
A
I
K
F
Ä
R
G
K
A
B
B
E
L
L
O
G
E
Ä
R
V
A
R
I
E
T
I
S
M
F
L
A
X
R
A
I
G
R
A
N
N
A
T
U
N
N
O
R
P
A
B
S
I
D
Ö
R
O
N
L
A
P
P
S
Ä
G
A
N
A
R
R
T
O
Y
O
T
A
L
E
K
D
R
E
C
K
G
A
T
L
E
D
U
S
H
I
A
R
V
U
T
A
N
A
I
R
I
L
L
A
P
A
U
S
E
R
N
A
V
A
R
G
O
C
H
E
T

Ny SFV-biografi hösten 2022

ANNA BÄCKSTRÖM

Anna Bäckström var en spindel i nätet i svenska Åbo och kring återupprättandet av Åbo Akademi år 1918. Hon var en föreningsmänniska och en drivkraft bland kvinnorna inom kvinnoaksföreningen Åbounionen. Hon bröt mönster och gifte sig aldrig – för att kunna verka aktivt i yrkeslivet. Hennes väninnerelationer var intima, stundvis passionerade: Vad var vänskap, vad var kärlek, vad var vänskapskärlek?

Hon drog i trådar och skötte affärer bland professorer, rektorer, gårdskarlar och springpojkar. Hennes närmaste nätverk bestod av Åbo Underrättelsers första kvinnliga redaktör, Alfhild Holmberg och en av svenska Åbos mest omtyckta läkare Karin Spoof. Alla tre var aktiva i Åbounionen.

Pia Heikkiläs biografi är mycket mer än berättelsen om en enda kvinnas liv. Anna Bäckströms arkiv och brevsamling är utgångspunkten för en levande bild av högt och lågt i svenska Åbo under 1900-talets. Heikkilä undersöker också vilket utrymme kvinnor gavs i Finland under den unga nationens första decennier. Vilka metoder använde de för att tänja på de givna gränserna?

